

Nyúlászor puha kalapok

FÖLDVÁRY IMRE

férfidivat és felhőnemű rak-tárban. 9023

Budapest, IV., Korona-herceg-utca 11. és VIII., Kerepesi-út 9. sz.

Angol cylinderek, divatos kemény és puha kalapok, jó szabású férfi-ingek, nyakken-dők, keztyűk dús választékban.

Jod-forrás HALL FÜRDŐHELY.

Felső-Anztriában.

A kontinens legerősebb Jod-forrása görvély és azon álta-lános és különleges kör ellen, a melynél a jód fontos gyógyhatányt képez. Kitérő fűrdőberendezések (Fűrdő-és ivókúra, begöngyölések, belégzések, massage, vill. fény és fürdő-fűrdők). Igen kedvező klimatikus viszonyok. Vasutállomás, Utirány Linz a D. Steyr-on v. Wels-en át.

Idény május 15-től szeptember 30-ig. 9051

(Fűrdők május 1-től—15-ig is szolgáltatnak.) Kimerítő prospectusok többféle nyelven a fűrdő-gondnokságtól Bad Hall-ban kéréndők.

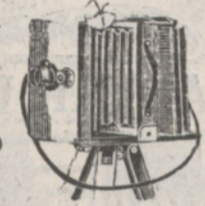
Wachtl és Társa

Budapest, IV., Régi posta-u. 4.

Fényképészeti cikkek raktára 8810

Fotografische Manufactur.

Uj árjegyzék ingyen és bérmentve.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

8 arany, 19 ezüstérem. 30 dísz- és elismerő-okmány.

Os. és kir. mosóvíz lovaknak.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

1 üveg ára 2 kor. 80 fill. Közel 40 év óta udvari istállóban, valamint nagyobb ka-tonai és polgari istállóban használatban van, erősítőstül nagyobb erőmegfeszítések után, továbbá főzomádások, zándások és izak merevségénél stb. képeíti a lovakat kiváló teljesítenyekre az idomításnál. Valódi csak fönti védjeggyel kapható az Osztrák-Magyar-Monarchia minden gyógyszer-tárában és drogeriájában. 8858

Főraktár Török József gyógyszer. Budapest, Király-u. 12.

SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL kitérő helyreállító szer gyengéik, vérszegénység és lábbadozók számára. Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40. Kapható minden gyógyszer-tárban. Serravallo J. gyógyszer. Triestben

Császárfürdő BUDAPESTEN 8918 téli és nyári gyógyhely. Elsőrangú. E kénesvízű gyógy-fürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz uszodák-kal, kő- és kádfürdőkkel. Prospectus ingyen bérmentve.

MATTONI ERZSÉ-BET SÓSFÜRDŐJE BUDAPESTEN (BUDÁN) Idény kezdete április 15-én. Kiváló gyógyhatással bír női bajok-ban és altesti bántalmakban. Rendelő orvos: Dr. POLGÁR EMIL. Egészséges fekvés, jutányos lakások, jó vendéglő. Közvetlen villamos vasuti összeköttetés a fővárossal.

CHOCOLAT SUCHARD schmeckt am feinsten. Illustration of a woman sitting at a table.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legfrissebb égyénys SAVANYU-KÚT

Legjobb és leghirvesebb pipere hölgyor: a La VELOUTINE Különleges Rizapor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ. PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

AJÁNDÉKUL kiválóan alkalmasak a fotografáló készülékek, Laterna magliák, Sciopticconok, mivel szórakoztató és tanulmányos időtöltést nyújtanak. Bő választékban kaphatók. Vesztprémi Samu utóda PEJTSIK KAROLY fényképező-örökek szakképzésében, Budapesten, IV., Károly-u. 1. január hó 1-től május 1-ig, Város-ház-utca 1. sz. Standard-palota Kosztó Lajos-utca sarok. Árjegyzék kívánatra ingyen. Kodakok, albumok, kartonok.

Parád gyógyfürdő Vastimsó fürdőkkel és hidegvizgyógy-intézetekkel, égyénys- és kénes savanyúvíz és természetesen arzen vastartalmu forrásokkal. Lakások újonnan épült 20 olesó szobával kibővítettek, a vendégek élelmiszeréről Verszeghy István jóhírű konyhája gondoskodik. Az évad május 15-től szept. végéig tart. Az első évad május 15-től június 20-ig, főevad június 21-től aug. 20-ig, utó-evad aug. 21-től szept. végéig tart. — Az elő- és utóevadban a lakások 30%-al olesóbbak. Ingyen prospectussal és minden felvilágosítással készségesen szolgál. A fürdőigazgatóság.

KOLLERICH PÁL ÉS FIAI cs. és kir. udv. szállítók, első magyar sodronyszövet-, fonat- és szitaáru-gyára Budapest, IV. ker., Ferencz József-rakpart 21. Ajánl egyszerű és több-ször csavart gépsodronyfonatokat és aczel tüskés-sodronyt háztelkek, kertek, er-dők, vadaskertek, tyuk-udvarok, gazdasági to-lepek, szőlők, stb. be-kerítésére. Képes árjegyzékek és költségelőirányzatok ingyen és bérmentve küldetnek.

Nélkülönhetetlen és felülmulhatatlan, hatásában csalhatatlan. Világzikk, kivitel minden országba. CHIEF-OFFICE 48. BRITTON-ROAD, LONDON S. W. A legmegbízhatóbb, legjobb ez az egész világon híres és legkeresettebb háziszser a gyógyszerész: Thierry A. Balzsam-a föltülmulhatatlan mindenféle mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és valamennyi belső be-tegségek ellen. Külsőleg a legsikeresebb 8907 Sebgyógyítószser. Csupán az összes kulturállamokban bejegyzett zöld apácza védjeggyel és kapszula-zárral, a melybe a cözg van bepréslve. Eggyedül van ódi, kimutatható évi gyártás 6 millió palack. — 12 kicsiny és 6 dupla-palack postán, franco küldve 4 kor. — Egy próba-palack prospectussal és a világ valamennyi államában létező raktárak jegyzékével: 1 kor. 20 fill. Szétküldés csupán az összegnek előleges utalványozása-ellenében. Thierry A. Centifolia-kenőcse (csodakenőcs elnevezéssel), melynek húzó-ereje és gyógyhatása utólrhetetlen! Főlölessége teszi legtöbb esetben az operációkat. Ezzel a kenőccsel egy 14 esztendőös gyógyíthatatlannak tartott csontszu, sőt újabban egy 22 esztendőös súlyos rákszerű betegség gyógyított meg. Gyulladásos és minden egyéb sebeknél, mint kitérő antiszeptikus szer, enyhítőleg és hűsítőleg hat és csakhamar teljes gyógyulást hoz létre. — Egy puhító és oszlato hatása is van és megszabadít mindenféle, bármily mélyre hatoló idegen testektől. — Egy tégely franco 1 kor. 80 fill. az összegnek előre való beküldése ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olesóbb. Ki-mutatható évenkénti gyártás 100,000 tégely. Egy egész levélár a világ rendelkezésre és megtekintésre azon eredeti bizonylatokkal, melyeket a két szerről a világ minden részéből beküldtek. — Utánzatoktól óvakodni és figyelemmel tessék lenni a minden tégelyre beégetett cözge: Apotheke zum Schützengeld des A. Thierry. A hol raktár nincsen, minden rábeszélés ellenére is tessék visszautasítani a hamisított és hasonló értékűnek ajánlott készítményeket és tessék azt megrendelni egyenesen az eggyedüli gyáros: Thierry A. gyógyszerésznel, Pregrada Rohitscher-Sauerbrunn mellett. (Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetségének szállítója.) (Contractor of the War-Office and the Admiralty London.) Kapható Budapesten: Török József és dr. Egger Leo gyógyszer-tárban.

VASÁRNAPI UJSÁG

BUDAPEST, ÁPRILIS 28. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt egész évre 24 korona félre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona félre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona félre 5 * Külföldi előfizetőknek a postaiilag meghatározott viteldi is csatolandó.

KORÁNYI FRIGYES. ERDEMEKBEK GAZDAG férfit ünnepel e napok-ban a budapesti egyetem orvosi kara s vele együtt a tanítványok nagy serege, valamint ezer meg ezer hálás betege. Most van ugyanis ötven esztendeje, hogy Korányi Frigyes, kinek neve a magyar orvosi tudományak és egészségügyi intézményeinknek rohamos fejlődésével a legszorosabb kapcsolatban van, s a kit az orvosi tudomány előbbrevitele érdekében teljesített fáradhatlan munkálkodása révén a külföld is jól ismer, — orvos- és sebész-doktori oklevélét megkapta. Korányi Frigyes 1828 december 20-án született Nagy-Kállóban, Szabolcsmegyében. Orvosi tanulmányait a pesti egyetemen kezdette meg, s azokban már meglehetősen előre is haladott, a mikor a szabadságharc kitörésekor ő is szolgálatába állott a nagy nemzeti ügynek. Eleinte mint alorvos működött a szabolesi önkéntesek zászlóaljában, majd a pesti orvostudományi és a nyiregyházi tábortábori kórházban, végül pedig mint helyettes főorvos a száznegyedik honvéd-zászlóaljnál tett szolgálatot. A szabadságharc lezajlása után folytatta féléves kadett tanulmányait s már ekkor annyira kitérő tanulóitársai között, hogy jóval oklevélnek elnyerése előtt Balassa tanár tiszteletbeli segédjévé választotta. 1851 március havában orvosdoktorrá, május havában pedig sebész-doktorrá avatattván, nem sokára Bécsbe ment, a hol a híres Schuh sebészstanár mellett mint műtő növendék működött. A következő évben hazájába visszatérve, szülőhelyén telepedett le s itt tizenkét éven át folytatott kiterjedt orvosi gyakorlatot s egy ideig mint a szabolesmegyei inségház, majd mint az ottani egyesületi kórház főorvosa szerzett érde-

meket. 1861-ben Szabolcsmegye főorvosává választották. Ismereteinek bővítése céljából e közben időnként a külföldet is fölkereste, másrészt pedig szorgalmasan dolgozott tudományos orvosi kérdéseken, így az idegkórban magántanára lett, nevét a szakkörök már jól ismerték. Pesten eleinte mint a typhus-osztály, majd mint a Rókus-kórház idegkórteni osztályának rendelő orvosa, 1866-ban pedig mint a ludoviceumi katonai kholera-osztály főorvosa működött.

kellő számú beteg-anyag, de hiányoztak a tan-eszközök is. Korányi buzgósága folytán egyre többen keresték föl a klinikát, melyben eleinte a betegek száma évente csak 210 körül volt, míg ma már ezrenként keresnek ott gyógyulást. De másrészt taneszközök dolgában is klinikája ma már úgy van felszerelve, hogy e tekintetben bármelyik hasonló külföldi intézettel bátran kiállhatja a versenyt. Mint tanár alaposan kidolgozott, a gondolkozást fejlesztő és az érdeklődést folyton ébren tartó előadásokra, melyeket szónoki hévvel és ékesszólással szokott tartani, fekteti a fősulyt; másrészt pedig hosszú tanári pályája alatt folyton arra törekedett, hogy tanítványai közül az orvosi tudomány művelésére munkatársakat nyerjen. Nem kevesebben, mint 118-an vannak már eddig is, kik buzditása és vezetése mellett dolgozva, nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy ma már a külföld előtt is számottevő tényezők vagyunk az orvostudomány haladásának előmozdításában és hogy képesek voltunk egy oly munka megteremtésére, a melyen a nagy magyar «Belgyógyászat», amely mint a modern magyar orvosi iskola első ösz-

KORÁNYI TANÁR DOLGOZÓSZOBÁJÁBAN.

Még ugyanezen évben a sebészek számára rendelt tanfolyam belgyógyászati tanárává nevezték ki, a sebészeti tanfolyam megszüntetése után pedig az újonnan alapított második belgyógyászati tanszéket töltötték be vele. Pestre költözésével s különösen rendes tanárrá kinevezetésével természetesen nagyon változott Korányi működési köre is. Az ember-társai szenvedéseim mindenkor segíteni kész orvosnak most ideje jó részét a tanításnak kellett szentelni. A sikeres tanítás feltételei azonban abban az időben még nem voltak meg; hiányzott a tanításra és tanulásra szükséges

szesítő munkája nem régiben készült el Korányi és két régebbi tanítványa: Kéty és Bókay tanárok gondos szerkesztése mellett. Hasábotak kellene bőltölni, ha Korányi irodalmi munkásságáról is akarnánk szólni, dolgozatainak csak czimeit is közölni. Nagyon messzire vezetne az is, ha közegészségi és orvos társadalmi kérdésekben teljesített indítványozó, vezető és szervező működését méltányolni akarnók. Elég, ha felemlítjük, hogy tagja, majd másodelnöke és elnöke volt az országos egészségügyi tanácsnak és a budapesti királyi orvos-egyesületnek, mint a mely két testület

Peske Géza: A jutalom.

nak — nincs drágakövekkel, gyűrűkkel, vagy egyéb emléktárgyakkal ékesítve, a milyeneket szeretnek aggatni érzelmeik bálványára; nem az övé az a dicsőség, a melylyel Salamon felékesítette Sába királynőjét, ámbar a vádolt, mint később ki fogom mutatni, behorította ugyane király költészetének jóval olcsóbb virágaival. Nem uraim! a vádolt ebben az ügyben bizonyos mértékletességet fejtett ki — hm — pénzügyi befektetés tekintetében. Egyedüli ajándéka jellemző módszerére és gazdálkodására. Az egyházi szertartásnak azt a nem jelentéktelen alkatrészét értem ezalatt, a mely «kollektának» nevezetik. A vádolt volt ez alkalommal, a ki egy daróczezzel behorított pléhtálczán összegyűjtötte a hívek pénzbeli adományait. A mint a panaszoshoz közeledett, egy szerelmi ajándékot csúsztatott a tálczára s feléje nyújtotta. Ez a szerelmi ajándék egy mézeskalács-szív volt, afféle apró nyalánság, a mit, ha jól vagyok értesülve, borsos méntáblól és czukorból készítenek s hátsó lapján ez az egyszerű szó áll: «szeretlek.» Azóta sikerült megtudnom, hogy öt centért egy tucizat ilyen szívet lehet kapni, vagyis egy darabnak az ára jóval kevesebb, mint egy fél cent. Igen, uraim, ez a szó: «szeretlek», ez a minden dolgok közt a legősibb legenda nyújtott át a vádoltnak oly jelentéktelen tárgy közvetítésével, hogy, hála isten, a köztársaságnak nincs is elég apró érme az értékének megjelölésére.

— Be fogom önöknek bizonyítani, esküdt uraim, — folytatta az ezredes ünnepélyesen, elővéve kabátja hátsó zsebéből egy bibliát, — hogy a vádolt a legutóbbi évben szerelmi levelezést folytatott a panasossal a megszentelt iratoknak és egyházi énekeknek egyes aláhúzott sorai útján — ilyen szavak: «imádot», «édes», «drága», — sőt néha egész mondatokat is aláhúzott, a melyeket alkalmasaknak talált gyengéd érzelmei kifejezésére. Fel fogom hívni az önök figyelmét ezek egyikére. A vádolt, a ki azt állítja magáról, hogy elvből nem él szeszese itallal, a ki, a mint saját füleimmel hallottam, visszautasította a szeszese frissítőt, mint az alacsony testi vágyak eszközt, szemérmelen kép-mutatással aláhúzta czeruzával a következő passzust és átnyújtotta a panaszosnak. Tisztelt esküdt uraim, a helyet megtalálják az Éne-

Szenes Fülöp: Kidülő támasz.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

nél több, annál jobb. És ezt mind egymaga akarta meginni!

A hallgatóság mosolygása kacajba tört ki. (Vége következik.)

A MŰCSARNOKBÓL.

A műcsarnok tavaszi nemzetközi kiállítását nagy érdeklődéssel látogatja napról-napra a közönség. Legközelebb a király is megtekinti. A művásárlások szintén megindultak.

Az első teremben szokott legtöbb közönség összegyűlni, mert itt rendszeren elsőrangú műveket állítanak ki és mert a többi teremben tett látogatás után a közönség még egyszer megállapodik itt távozása előtt. Most a termet a jeles olasz művész, *Segantini* festményei foglalkoztatják. A terem közepén helyezték el a korán elhunyt művész bronz mellszobrát, mely *Trubczkoy* Pál, Milanóban élő orosz szobrász műve, kifejező arccal, erőteljes kezeléssel. Ennek a teremnek részletét tünteti föl egyik képünk, a szoborral együtt. A szobrok közt a nagy kerek teremben legjobban feltűnik már nagyságánál fogva is *Strobl* Alajostól «A kürtös.» Ez a budai királyi palota udvarán fölláttatandó szobor-csoportzat egyik mellékalkaja. Maga a csoportzat, mely egy kút-medenczét fog diszteni, Mátyás királyt tünteti föl vadászatban, vadászok közt. A kürtös épen szájához illeszti a kürtöt s jelt ad az erdőben maradt többi vadásznak a gyülekezésre. Izmos férfialak, süveg-gel és cifrára kihányt bekecsben. Most még csak gipsz mintáját látjuk a kiállításon, de nem-sokára az egész csoportzat bronzból öntve a királyi palota udvarának egyik művészi díszese lesz. A szoborral együtt látszik képünkön a müncheni *Herschel* Ottó harmas képe: «Erzsébet királyné fogadtatása a paradicsomban.» Angyali alakok fogadják és vezetik a királynét, s énekelnek tiszteletére. A terem oszlopos folyosóján hosszú félkörben láthatók *Benczúr* Gyula kartonjai, a lipótvárosi bazilika számára készült mozaik képekhez. Tisztább rajzokat alig lehet látni.

A festmények közül is bemutatunk még néhányat. *Nagy* Zsigmond csaknem életnagyságban festett egy *andaluziai lányt*, a mint korsóval áll ott. Az arcon nem az ifjúság teltségét és üdőségét tünteti föl a festő, hanem a déli faj gyors hervadását, de ezt sok igazsággal és kifejezéssel. *Szenes* Fülöp életképének címe:

«Kidülő támasz». Szegényes parasztszobában fekszik halálos ágyon az asszony; mellette virraszt szomorún az ura. Pislogó gyertya világít a megható jelenetre. *Peske* Gézának a gyermekvilágból vett képei közt nagyon eleven és vidám «A jutalom.» Paraszt fiú ül egy kéve zsupszalma mellett; körülötte tengeri-csövek. Azokat morzsolgatta s azért kapott jutalmul egy darab hurkát, melyből nagy meglepéssel és jó étvágygyal falatoz. — A tájképek közül az ifjabb festői nemzedék egyik derék tagjának, *Mihalik* Dánielnek «*Rét*» című képét adjuk. A természet megfigyelésével és átérzésével festett nagyobb kép.

BENEDEK HÁTRAHAGYOTT IRATAIBÓL.

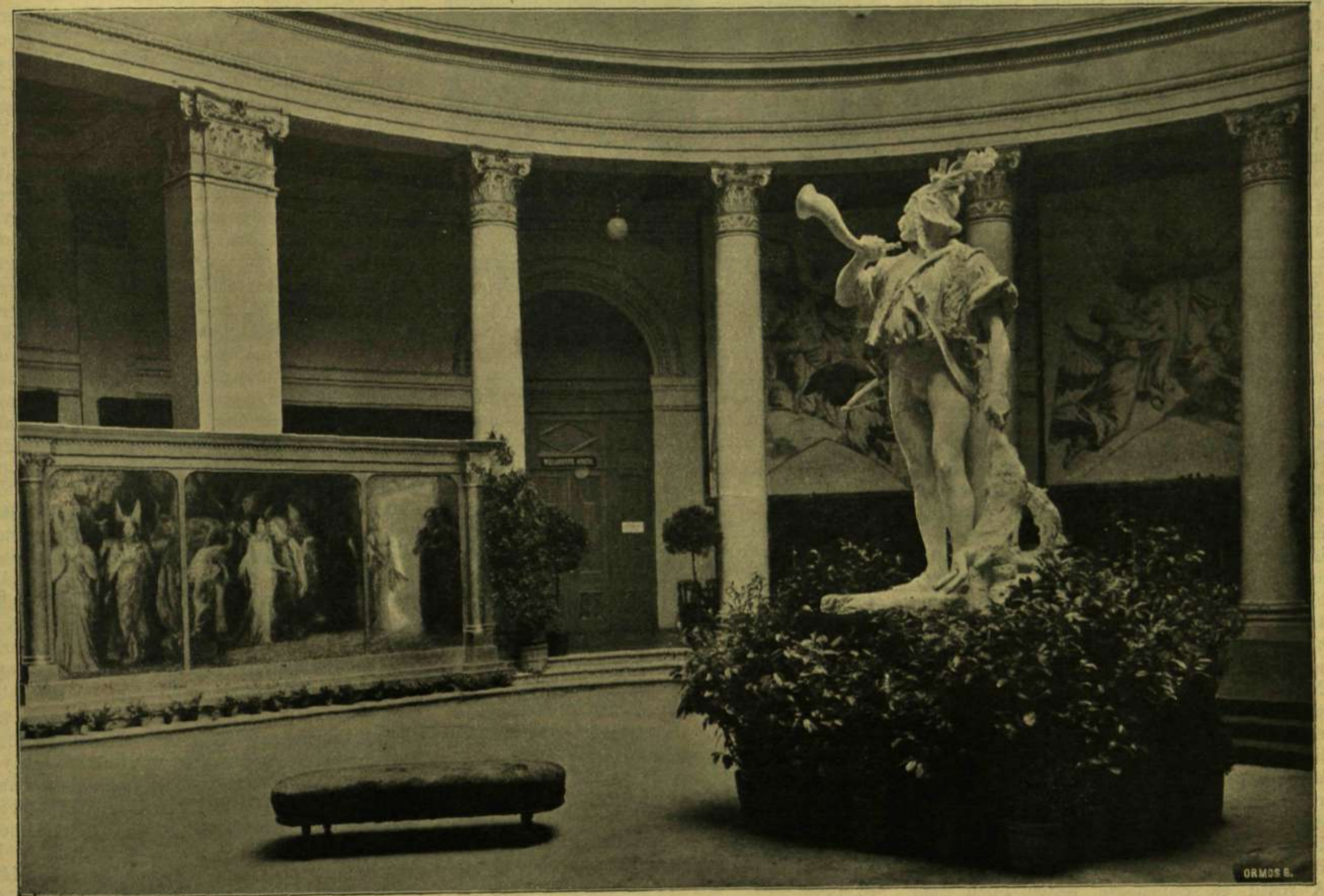
A «Vasárnapi Ujság» közölt már mutatványt a *Friedjung* által kiadott életrajzból, melynek tárgya *Benedek* tábornok levelezése és

Antal nevű katonatiszthez ment nőül, a ki mint tábornok és parancsnok halt meg. A *Benedek* család ma már csak testvére fiában, *Benedek* Andrásban, a honvédséghez beosztott altábornagyban él fiagon tovább.

Benedek Lajos Gusztáv maga is Sopronban született 1804 július 14-én s 14 éves koráig maradt szülővárosában, mely idő alatt a napoleoni háborúk idejében *Radetzky* is ott állomásozott, mint hadtestparancsnok s betegségeben *Benedek* atyja gyógyította. Sikeres gyógykezelésével megnyerte a híres hadvezér támogatását, hogy fiát a bécs-új helyi katonai akadémiába felvegyék, a mi nem volt könnyű dolog, mert abban az időben *Mária Terézia* alapító oklevele értelmében az intézetbe csak katolikus növendékeket vettek föl.

A későbbi hadvezér aligha tartozott az iskola legjobb tanulóinak közé, mert mikor 1822 október 29-én az intézetet elhagyta, nem volt a között a négy közt, a kik rögtön hadnagyi rangban lép-

a ki akkor már alezredes volt, e vitézi tettével jogot szerzett arra, hogy a legmagasabb katonai kitüntetés, a *Mária Terézia*-rendet elnyerhesse. Be is nyújtotta ez iránti kérelmét, melyben a jogos katonai ambíció hangján emlékezik meg érdemeiről. De az osztrák katonai körök szűkkeblősége nem tartotta a kitüntetés méltóságával megegyezőnek, hogy ezt nem rendes csapatok fölött kivívott győzelemért is adományozhassák s azért *Benedek* csak a *Lipót*-rendre ajánlotta, ép úgy, mint *Új-Szandecz* helyőrsége egy másik vitéz parancsnokát, *Pejérvary* őrnagyot, jelenlegi honvédelmi miniszterünk atyját. *Benedek* sértett büszkesége egész féltelenségében lázadt fel e kicsinylő elbánás ellen. Már azon volt, hogy a kitüntetés visszautasítsa, csak az udvari haditanács legbefolyásosabb tagjainak engesztelő fellépése simithatta el *Benedek* méltatlankodásának hullámain. Azok között, a kik kitüntetéséhez legmelegebben gratuláltak, volt hű fegyvertársa,

Részlet a kerek-teremből: «A kürtös» *Strobl* Alajos szoborműve a Mátyás-kút szoborról; a háttérben *Benczúr* Gyulának a Szent István székesegyház részéről készített kartonrajzai; balról *Herschel* Ottó festménye: «Erzsébet királyné fogadtatása a Paradicsomban».

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

hátrahagyott iratai. Most előttünk van maga a testes kötet, mely *Lipcsében* *Grübel* és *Sommerlettenél* jelent meg s a hirneves katona teljes életrajzát közli. Kevés embernek adatott oly mélyen kapni bele az események forduló kerekébe, mint *Benedek* tábornagynak, a közigazgatási vesztes csata annyiszor idézett, gáncsolt és gyanúsított alakjának. Ezúttal a rendelkezésünkre jutott bő adatok és följegyzések alapján e jelentékeny katonai pálya kezdő korszakára kívánunk egy tekintetet vetni.

A *Benedek* családja Magyarország protestáns nemesi családjainak volt egyike s birtokai eredetileg *Vas megyében* voltak, nemeslevelét pedig *II. Mátyástól* keltette 1610 június 25-éről. Később, a tábornok nagyatya idejében, a család *Sopronba* költözött át s itt született *Benedek* atyja, *András*, 1774-ben, a ki orvosi pályára lépett és *soproni* családból nősült, *Dörner* *Katalint* véve nőül.

Házasságából három gyermek született, kik között a tábornok volt a középső. Bátyja, *Benedek* *Károly* szintén orvosi gyakorlatot folytatott utóbb *Sopronban*, nővére, *Julia* pedig *Wol-*

hetek át a hadseregbe. Ő csak zászlótartói ranggal kezdte meg a szolgálatot, s mint ilyen, a szintén magyar *Récsey* *Ádám* oldala mellé került *Galiciába* adjutánsnak.

Életének ebbe a szakába esik megismerkedése *Woina* *Mór* lovag korán özvegységre jutott feleségével, *Krieg*, *galicziai* helytartótanácsos leányával, *Julióval*, a ki iránt mély és soha nem hidegülő vonzalomra gyuladt, de a kit a család ellenzése miatt csak két év múlva vehetett el. Ő az, a kit leveleiben a kedveskedő «*Juck*» néven szólít, a ki előtti leveleiben többször hivatkozik az ő büszke «magyar katonai tulajdonságaira», melyeket a nő szerelme meghódolásra tudott bírni.

Boldog házassága közepette érte *Benedek* et az 1831-iki *galicziai* parasztlázadás, melynek leverése adott alkalmat első nagy fegyvertényére, a *Gdow* mellett vívott ütközetre, a hol egy gyors és nagy felelősséggel járó elhatározással sikerült a lázadókat szétvernie s a rendet helyreállítania, a mire az örökös habozó *Csollich* tábornok nem volt képes. De ez idézte elő első nagy és keserű csalódását is. *Benedek*,

Mészáros *Lázár*, a későbbi magyar hadügy-miniszter is, a kivel utóbb mint ellenfél hozta össze sorsa a szabadságharc alatt.

Tudva van ugyanis, hogy mikor *Mészáros* *Lázár*, — kire először a pesti tudományos akadémiához olaszországi garnizonjából a selyemhernyó és eperfatermesztésről küldött értekezései hívták fel a figyelmet, — az első magyar felelős miniszteriumban tárczát vállalt, első dolga volt *Benedek* nek ajánlani fel a magyar nemzetőség főparancsnokságát. A válasz azonban visszautasító volt. *Benedek* nem csinált titkot forradalom-ellenes érzelmeiből. «Egyszerű katonai esze — úgy mond — semmi jót nem várhat, míg a külön magyar pénzügy- és hadügyminiszterium az összmonarchiával újra nem egyesítetik. De elutasító magatartása nem sokára még leplezetlenebb ellenséges érzelmet engedett helyet, midőn megtudta, hogy az ő általa vezényelt gyalogezrednek *Pesten* visszamaradt harmadik zászlóalja a magyar lobogó alá esküdött s részt vett *Szent-Tamás* ostromában s még inkább, mikor értesült, hogy *Károly* bátyját is, a miért *Triestben* őt meglátogatni merészelte, a ma-

gyar kormány elfogatta s bilincsek közt vitette Komáromba. Jellemző az a kifakadása, melyre e hír hatása alatt ragadtatta magát nevéhez irt levelei egyikében: «Ha most a magyarok ellen harcolhatnék, nem vinnék el szárazon.» S még visszataszítóbban hangzik, midőn néhány hónappal később felesége azt írja a magyar sereg legyőzésére s az osztrák haderőnek az oroszokkal való összeköttetése helyreállítására a Vág mentén előnyomuló Benedeknek, hogy helyében úgy verekednek és karmolna, mint egy tigrismacska.

Két ily temperamentumos lény házassága a férj levelein elől minden olvadóknak ellenére sem lehetett minden irányban egészen kifogástalan, s valóban Benedek életrajzírója kénytelen megengedni, hogy e házasságban nem hiányoztak a viharos jelenetek sem, főleg, ha a férfi szenvedélyes véralkanta a kissé ideges nő élénk természetével összeközösbe jutott. Az asszony felesége természet, politikai kérdésekben nem egyszer túlságosan hebehurgyasággal tett nyilatkozatai, arra kényszerítették férjét, hogy titkokat lehetőleg ne bizzon rá, s távolabb álló szemlélők nem egyszer voltak tanúi, midőn a tábornok Veronában az asztalnál mindenki füle hallatára utasította rendre feleségét.

Benedek szerencsése különben közmondásos volt az olasz csatatereken. Számtalan ütközetei közül egyikben sem érte golyó, a lapok őt a «hadisereg bálványozott hőse» gyanánt emlegették s a piemontiak előtt oly félelmes volt neve, hogy e három szó: «Benedek e qui» (Benedek itt van) elég volt arra, hogy nyugtalanságba hozza csapataikat.

Mind a mellett az olasz hadjáratot követő békekötés sajtóságos fordulattal végződött Benedekre nézve. A megindult alkudozások egyik pontja az volt, hogy Viktor Emmanuél király visszakapja a 33-ik ezrednek zsákmányul esett pompás lovat. D'Aspre hadtestparancsnok megis hagyta Benedek ezredesnek, hogy azokat adja ki. Ő azonban a nemes állatok egyikét magának tartotta meg, a többieket pedig szétesztotta törzstisztjei között s vonakodott azokat tőlük visszakerálni. D'Aspre felbosszantva az engedetlenség miatt, fogházba küldötte Benedeket s elvette tőle kardját. Csak Albrecht főherceg közbelépésére simul el a dolog, a ki, hogy elégtételt szolgáltatson Benedeknek, elvett kardja helyett azt a kardot ajándékozta neki, melyet Károly főherceg viselt az asperni csatában, s cserében helyette az övét kérte.

Nem minden valószínűség nélkül való az a föltevés sem, hogy a Benedek és D'Aspre közti surlódásnak egy régebb eset volt a szülője. Még százados korában Benedek egy gyakorlat alkalmával oly erős galoppban rontott neki a szintén feléje közeledő tábornoknak valami jelentést teendő, hogy lovak összeütköztek s az egyik ló holtan bukott el, lovasait pedig véresen kellett elvinni a színhelyről.

A rövid és Benedekre nézve épen nem dicsoseges magyarországi hadjárat után, mely alkalmával Szőregnél az első sebet kapta egy granátzilánktól felső csombjába, — néhány év múlva újra Felső-Olaszországban látjuk Benedeket. Katonai pályájának ez a szakja azonban már nem volt oly szerencsés, mert Solferinóval végződött, melynek gyászos emléketől ép oly elváhatatlan lett Benedek neve, mint hét évvel később Königrätzétől. V.

EGY ELVESZETT ÉS ÚJRA MEGTALÁLT HIRES FESTMÉNY.

Nemcsak Angolországban, hanem mindenütt a világon, a hol a műtörténeti dolgok iránt érdeklődnek, évek óta nagyon sokat beszéltek a XVIII. század nagy angol arcképfestőjének, Gainsboroughnak egyik arcképéről, a mely «a devonshirei hercegnő» képe gyanánt ismeretes a festészet történetében. Az utóbbi években az adott alkalmat arra, hogy különösen sokat emlegették, hogy a nevezetes képet 1876-ban furfangos módon ellopták Agnew műkereskedő képtárából, a hol eladás végett volt kifüggesztve s csak most a legutóbbi időben találták meg.

A lopás, mely annak idején roppant feltűnt

Devonshire hercegnő arcképe, Gainsborough festménye.

keltett, valószínűleg úgy történt, hogy az értékes kép két oldalán függönyök voltak, a melyek-kelet a képet el lehetett takarni; e függönyök mögé rejtőzött el két amerikai betörő a képrablás napján és bezárták magukat éjjelre a tárho. Mikor éjjel minden elesenedett, kivették a képet a rámából és nagy óvatossággal egy kötel segítségével kimászták az üveggel fődött menyeyzetten keresztül. A képet azután elhelyezték a «betörők Napoleon»-jának nevezett híres társuknál.

Ez a kalandor megvette a tolvajoktól a képet és elrejtette villájában, a honnan, mikor már nem keresték olyan nagy buzgalommal a képtolvajokat, nagy ügyességgel egy hajóra csempézték és kivitték Amerikába. Azóta nem hallottak semmit a képről. Érkeztek ugyan névtelen ajánlatok az Agnew céghez, a melyben ígéretet tesznek, hogy 120 ezer koronáért visszajuttatják a képet birtokába. De a cég a kért árnak csak negyedrészt ajánlotta meg és ezért a névtelen orgazdával folytatott tárgyalásnak semmi eredménye nem lett.

Most egyszerre az a hír érkezik Londonból, hogy az Agnew cég egyik tagja a híres képet magával hozta Amerikából. Hogy azonban mi-kép sikerült a nyomára jutni, azt titokban tartják, mert valószínűleg a tolvajokkal való egyes-egyes útján tudták csak visszakapni. A híres kép tulajdonosai azonban még így is örülhetnek, mert a képet annak idején 10,605 font sterlingért vették árverésen előbbi tulajdonosától.

Magának a képeknek e lopás nélkül is elég érdekes a története. Némely műértők ketségbe vonják, hogy teljesen Gainsborough műve s azt hiszik, hogy a nagy művész, nem lévén vele megelégedve, félbehagyta és aztán utóbb Laurence, a kor egy másik híres művésze fejezte be. Millais, a kitűnő festő állítólag egész határozottan kétségre vont, hogy Gainsborough valaha látta volna e képet. Beszélnek, még pedig hitelt érdemlő kortársak, hogy Gainsborough, mikor a devonshirei hercegnőt festette, kétségbeesve kiáltott fel: «ő kegyelmsége túlságos nehéz tárgy nekem» s kétségbeesésében festékkel teli ecsetjével elkente az arckép ajkait, melyekkel néhány perc előtt készült el. Ez is valószínűvé teszi, hogy nem ő fejezte be, hanem, talán az ő halála után, más valaki. Szépségét a képek ez a legkevésbé sem csorbítja. Eredetileg teljes kép volt, de egy régebbi tulajdonosa, egy öreg hölgy, az aljából levágott egy jókora darabot. 1839-ben 50 font sterlingért adta el Margaret asszony egy műárusnak, a kitől csakhamar egy Wynn Ellis nevű angol gyűjtő vette meg 63 fontért. Ez utóbbi ugyancsak pompás vásárt csinált vele; az ő örököseitől vette meg az Agnew műáros cég 10,605 fontért.

EGY HIRES MEDIUM NAPLÓJA.

Ritka érdekes asszonyi életpálya tárul abban a kétkötetes naplóban, melyben az Európa és Amerika spiritiszta-körében szélteben ismert főrangú nő, Vay Ódón báróné, született Wurmbbrand Adél grófnő gonobitzi magányában összegyűjtött följegyzéseit közre bocsátja. Nemcsak a sokat emlegetett spiritiszta medium szólal meg ezekben, hanem az előkelő nagyvilági hölgy is, kinek az erdélyi és magyarországi arisztokrata családokkal való rokoni összeköttetése folytán a főrangú társaságban is ismert és tisztelt neve van.

A nagy műveltségű és jótékonyágáért fölöt-több népszerű úrhölgy révén bizonyos nevezetességre vergődött Gonobitz község a stájer hegyek közt, kies völgyben fekszik. Az országot hajlásánál kalapáló kovácslegény izmos feketé karja mutatja az útát az urasági kastély felé, a hová a rácskapu mögött szép magas fasor vezet. Főntebb a tattenbachi vár romjai látszanak, melynek ura egykor a Zrinyi és Nádasdy-féle felségárválási pörben szerepelt, mint tagja annak az összeesküvésnek, melynek résztvevői a portoré-i várterny kápolnájában Mária képe és a hallgatóság jelvénye, egy rózsza előtt jöttek először össze, hogy titoktartást fogadjanak egymásnak. Távolabb, Gonobitz és Sternstein között, magas, meredek sziklafokon a lindecki vár áll. Még odább, Pöltsebach felé, a stutenitzi kolostor van, melynek 250 évvel ezelőtt Wurmbbrand Róza grófnő volt fejedelmesszonya; czimere és képe ma is ott látható a templom kórusán.

A Wurmbbrandok őse különben a monda szerint szénéégető volt, Prand nevű, a kit egyszer a stájer erdők rengetegében egy sárkány támadott meg, mely már az egész vidéket elpusztította. De a bátor szénéégető fölkapott egy égő hasábot, s azt a gonosz «fereg»-nek (Wurm) a torkába taszította, úgy, hogy az menten szörnyet halt. Ezért a tettéért a császár, mint ugyancsak a hagyomány mondja, lovagi rangra emelte a szénéégetőt s Wurmbbrand nevet adott neki. A schwarzaui kastélyban, — most a pármái herceg tulajdona, — melynek rengeteg vadaskertje az ott rendezni szokott vadászaton VI. Károly császárt is gyakran fogadta vendégül, a ki alólja festett életnagyságú arcképével is megajándékozta vendéglátó házigazdáját, a mi is nem egy féldombormű ábrázolja az első Wurmbbrand őst, a mint a lobogó fátylát a sárkány torkába döfi.

Ott töltötte első boldog gyermekéveit a főrangú írónő is, mint Wurmbbrand Ernő grófnak Tarnopolban, 1840-ben született idősebb leánya. Innen kötött ismeretséget a közel Frohsdorfban lakó Chambord gróf (V. Henrik) családjával is. Barátságos viszonyba lépett az angolulnemi hercegnővel, Mária Antónia leánnyal, a ki csokoládé-czukorkákkal tartotta a jó, a miért viszont francia dalokat kellett énekelnie és szépen meghajolnia, mely alkalmossal a németül csak töredezeve beszélő s a «der, die, das»-szal állandóan hadilában álló hercegnő kommandírozta. Ismerte V. Henriket és feleségét, a jövőv pármái hercegnőt, Berry hercegnőt és Blacast herceget. A család gyakran látogatott át Schwarzrauba, s viszont ő is anyjával, a rendkívül szépségű Teleki Ágnessel, Teleki Ferencz gróf leányával együtt többször kapott meghívást Frohsdorfból.

Az anyai nagypapa, Teleki Ferencz gróf, kinek másik leánya Vay Lajos grófnő ment nőül, sokoldalúan képzett, népszerű és tudománykedvelő tagja volt az erdélyi főúri társaságnak. Érdeklődött a csillagászat iránt s az üstökösökről és állócsillagokról terjedelmes értekezéseket irt. Verseket is költött, s kutatta a fák és füvek titkait. Egy Kovács Benjamin nevű székelytől annak halála után a vesztéséért ellen valami receptet kapott, melyet a székely atyafi ősei állítólag még Ázsiából hoztak és századokon át, mint titkos szert, mindig a családban a legidősebb fiúra hagytak. A jeles Afrika-utazó, Teleki Samu gróf, Ferencz gróf unokája, mint mondják, ma is mindig tart házában a ritka szert szolgáltató növényből.

Az 1847-ik év alig 28 éves korában özvegyre juttatta Teleki Ferencz gróf leányát, s a hat kiskorú gyermek nagyatya védőszárnya alá került Sáromberkére. De minő utazás volt ez —

a mint a fogékony lelkű írónő leírja, — Bécsből Maros-Vásárhelyig, télvíz idején! Akárhányszor ökröknek kellett a hóban és sárban rekedt kocsi kivonatni. s az útaknak paprikás szalonnával beérni. Mindamellett az utazás kitörölhetetlen emlékek vésődött be az akkor hét éves lányka lelkébe. Bécsből Pestre érkezvén a gőzhajón, először pillantotta meg fogadására ideérkezett unokatestvérét, az akkor 14 éves Vay Ódönt, a kit a végzet később férjéül rendelt.

A forradalom vihara elől az árván maradt család először a Vayak ősi fészkebe, a borsodmegyei Alsó-Zsolcára menekült báró Vay Lajoshoz és neje, született gróf Teleki Lillához. De maradásuk ott sem volt. A suhanékban levő Wurmbbrand fiúk tüntettek osztrák és császári érzelmeikkel; kalapjaikon sárga-fekete kokárdát viseltek s «Éljen a császár»-t kiáltottak. Így történt, hogy egyszer kaszás emberek támadtak az úri hintóra s fenyegetőzések közt követelték tüzűl az időbő fiút. A legválságosabb pillanatban kiszállt a hintóból a szépségben sugárzó anya, s rövid beszédet intézett a támadókhoz, hivatkozva arra, hogy ő is magyar nő s védtelen özvegy; a tömeg lovagiasságához fordúlva kérte, hogy engedjék őt és övét nyugodtan Pestre utazni. Bátorsága, szépsége nagy hatást tett a népre, mely nemcsak hogy sértetlenül engedte tovább utazni gyermekeivel, hanem kísérletet is adott mellőzők Pestig.

Amde Pest már meg volt szállva Görgei csapatai által; a tovább menekülés lehetetlen volt, itt kellett maradniok s megszállottak a mai Erzsébet-téren. Lakásuk előtt a hóban rakott sátrak alatt és tábori tüzek mellett hónapok tábortartottak. A szép Teleki grófnő és lányai tétőt készítettek a sebesültek számára s maguk hordták nekik a meleg levest. Többre nem telt az erszényből, mert az öreg Teleki Ferencz csak 1000 aranyat tudott összeszedni leánya számára, Bécs felől pedig nem lehetett pénzhez jutni. Addig tartott ez az állapot, míg a császáriak, s velők a rég nélkülözött s várt nagybácsi, Wurmbbrand Henrik, a dalás dragonyos kapitány is, be nem vonultak Pestre.

A császár szolgálatában találta a forradalom b. Vay Miklós két fiát is, a még csak 16 éves Vay Ódönt és a másfél évvel idősebb, de már hatalmas termetű s erejű Henriket. Ezredük, a Nádor-huszárezred, akkor épen Csehországban állomásozott. Majdnan már megkezdődtek a magyar ezredek szökései az újonnan alakult honvédsapathoz. A példa mindenütt hatott, s a titkos kiküldötteknek sok hely sikerült a tiszteket is, a legénységet is a magyar hadsereghez való átpróblásra s hazatérésre bírni. Nem úgy a két Vay testvérrel, a kik el voltak szánva hogy a császár iránti hűségben a végsőig megmaradnak. Vay Henrik báró, mint hadnagy, szakaszának frontja előtt állva, anyanyelvén buditotta a legénységet, hogy zászlójához maradjon hű. Látszólag sikerült is a lázadás elnyomnia, de a következők megmutatták, hogy a haza iránti kötelesség érzése erősebb volt a magyar fiúkban a fegyelem kőtelékénél.

Épen, midőn anyl a nyitászadás már-már kitörőben volt, az ezred parancsot kapott, hogy az olasz harezterre induljon. Ismerve a legénység forrongó hangulatát, óvatosan, rendkívüli vigyázattal tették meg az előkészületeket az indulásra. Semmi sem engedte sejtani a legénység szándékát, csak mikor a stájer határra értek, kezdődtek meg az előbb menetelő csapatokban szórványosan a szökések, melyek nem sokára teljessé tették a fejtelenséget a mögöttük következő csapatokban is.

Ezek egyikekhez volt beosztva a két Vay testvér is, kik látván a gyanús jeleket, megkötözött figyelemmel ügyeltek a gondjaikra bizott legénységre. Steier városa közelében volt az éji pihenő. A két fiatal tiszt már nyugovóra tért, a midőn egyszerre éjfélt után két óra tájban trombita-riadó verte föl a csendet s rögtön rá puskasortúzt ropogott.

Mire a Vayak a helyszínre értek, a rend már teljesen felbomlott. Hat-hét elszánt legény egy tizedes vezetés alatt élesre töltött karabélyllyal fogta körül a századost, s követelte tőle az ezred zászlója, pénze és muniციóki kiadását. Emez vonakodott s megrovó szavakkal illette a fegyelem megszegőit. De ez még jobban daczra ingerelte az összebeszél

Nagy Zsigmond: Andalusiai leány.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

katonákat, kiket, hogy fellépésüknek nagyobb hatást adjanak, most tüzelésre vezényelt tizedesük, Kovács Bandi. Mielőtt azonban a végtes vezényszó elhangzott volna, Vay Henrik, ki a sarokba szorított lovasszázados mögött foglalt állást, kardját kirántva, egy csapással tőből leszelte a lázadó tizedes fejét, s azzal sarkantyúba kapva «szivany» nevű lovát, elvágatott az éjszakában, mielőtt még üldözésére kelhetek volna.

A bátor fellépésnek, mely elrettentő példát adott, sikerült némileg helyreállítani a rendet. A legénység egy része azonban mégis elmenekült, magukkal vivén a tisztek lovait. A mi a halálós kardcsapást illeti, a mely után Vay Henrik bárónak heteken át felköve kellett hordania a karját, a fölvevett orvosi látélet azt jegyezte meg róla, hogy az «egy gyakorlott hóhér precizitásával» hajtatott végre.

1851 novemberében Teleki grófnő második házasságra lépett Solms-Baruth herceggel s gyermekeit is magával vitte új otthonába, a porosz Gohsenbe, a hol az emlékirónőnek 1858-ban alkalmá volt nagyénjével, Witzlebennél jelen lenni Viktória angol királynő magdeburgi ünnepélyes fogadtatásán, a melyen ugyanakkor részt vettek a későbbi Vilmos császár, akkor még csak regens-herceg és neje, Augustza, a badeni nagyherceg és nagyhercegné, Viktória királynő és férje, Albert szász királyi herceg. Az előbbinek és Augustza hercegnőnek fogadásukkor ő nyújtotta át a diszbokrotát is. Két évvel utóbb oltárhoz vezette az, a kire gyermekora óta híven várt, s a kivel ma is boldog házasságot él, Vay Ódón báró. Jellemző az akkori állapotokra nézve, hogy mikor esküvője előtt, mint jó katolikus, meg akart gyónni Berlinben, a katolikus pap vonakodott gyónását meghallgatni, mivel egyházi fölmentvény nélkül protestánsokhoz megy férjhez és az egyházból kizárnak jelentette ki. Az esküvő azért megtörtént s a Vayak ősi birtok, a zemplémegei Golopon meleg fogadtatásban részesült az ifjú pár, mely házassága első tíz évét Tisza-Lökön töltötte. De Vay Adeline bárónő nem ingatta meg mély vallásos meggyőződésében a második excommunication

sem, mely spiritista működésért érte. «Leg-alább — úgymond — kényszerülve voltam a katolikus egyház intézményeit és állapotát jobban megvizsgálni s érett megfontolás után drága anyám és szeretett férjem egyházába, a református felekezetbe léptem át, a mit soha sem volt okom megbánni.»

Érdekes, hogy spiritista tanulmányaira is, melyekkel 25 éves kora óta kezdett foglalkozni, az első buditást anyósától, Vay Geymüller Katalin bárónétól kapta, a ki halála előtt egy évvel összes médium-följegyzéseit átadta neki. Ez a ritka nő, ki bécsi eredetű létre teljesen magyarrá lett, 54 éven át valóságos jótékony nemtője volt Golop vidékének, orvosa és vigasztalója a betegeknek. Ugyanez az emelkedett, humánus gondolkodásomd jellemzi Vay Adeline bárónőt is, a kiben nemcsak a világhírű médium érdemi meg érdeklődésünket, hanem mint írásainak minden sora tanúsítja, a finom és gyöngéd asszonyi lélek is. Erre a tökéletesen harmonikus lélekre vall gonobitzi otthona is, terjedelmes park közepén, melynek szelid özeit ő maga eteti. A dolgozó-szobából a kastély nagy kettős ablakán át a tattenbachi romokra, az országútra és kertré nyílik szép kilátás. A szoba indiai vászonnal van behúzva, a falakon sorjában 16 tükör, a bútorok rokokó-korbeliek. Érdekesek az üvegszekrényben a ritka szép meissenai és ó-bécsi porcellánok, melyeket a grófnő nagy gonddal gyűjt ép úgy, mint a régi órákat is, melyekből 28 különböző darab van birtokában, köztük egy márvány empire óra, melynek mutatójáról azt tartják a családban, hogy mindig megáll, valahányszor a család valamely tagja meghal. A kandalló mellett barátságos zugoly fogadja bizalmas társalásra az úrnő gyakori vendégeit; odább egy rokokó-iróasztal s kényelmes keretet, előtte asztalka, melyen képek, virágok hevernek szerteszét... V. S.

VADÁLLATOK TENYÉSZTÉSE.

Az állatkertek, állatseregletek és cirkszokok részére nagy mennyiségű különböző vadállatot fogdosnak össze a világ minden részén, kezdve Afrika országlánjain egész a Jeges-tenger jámbor fókáig. Nagy kereskedő cégek, mint pl. a világszerte ismeretes hamburgi Hagenbeck — foglalkoznak az üzlet ez ágával, a melyet különben újabb időben válság fenyeget, mert a vadállatok a mértékletes pusztítás miatt a tengerpartokhoz s a kikötőkhez közel eső vidékeken mindinkább kivesznek s a nehezebben megközelíthető belső vidékekre kell, különösen Afrikában, értük menni s ott is mind kevesebb lesz a számuk. Ez a körülmény nagy mértékben szaporítja az üzleti költségeket, míg az árak, melyeket állataikért kapnak, mind lejjebb szállnak, mert a nagy mennyiségű s kiterjedésű állatkertekben is sok vad születik s ezek is vásárra kerülnek.

De van az állatkereskedésnek még egy másik neve, a mikor t. i. szintén vadon élő állatok szállítanak messze vidékekről, de nem ragadozókat, s nem holmi mutatványokra, hanem tenyésztés céljából. Így pl. a magyar kormány a múlt télen engedélyt adott egy francia vállalkozónak, hogy az Alföldön nyulakat fogdos-tasson össze a francia vadászterületek elsatnyúlt nyúlállományának fölírissítése végett. Épen így szállítanak szarvasokat a Kaukasz-ból, sőt Szibériából és Khinából is, különösen a német nagyurak erdeibe, mert ott a beltenyésztés folytán már elsatnyult az eredeti állomány s ennek kell tulajdonítani az utóbbi időkben gyakorta beállott járványokat is, melyek egész vidékek vadállományában tettek óriási pusztítást.

Egyes vadon élő állatfajokot pedig nagy költséggel és fáradsággal tenyésztnek, hogy a vadban szegény erdőket benépesítsék velük. Így tenyésztett Viktor Emmanuél olasz király vadkecskéket az aostai völgyben, hogy ezt a pusztulásnak indult állatfajt megmentse a kiveszés-től s példáját többen követték Olaszországban. Most már külföldre is szállítanak ez állatokból, bár a meghonosítás nem mindenütt sikerül. Hasonlóképp tenyésztik a zergét, különösen Boszniában és Hercegovinában az okkupáció óta. Az Alpeseből hozzattak egy nyáj zergét s eleresztették. A kísérlet jól sikerült s a zergé

Részlet a Segantini-teremből.

szépen szaporodik a bosnyák hegyekben. Most még gondosan kímélik a féltett állatokat, míg föl nem szaporodnak annyira, hogy vadászni lehet rájuk.

Mindezeknél sokkal különösebb és sok tekintetben a furcsaság jellegével bír az a divat, hogy a vadaskerteket mindenféle exotikus állatokkal népesítik be. Az angol nagyurak s az őket mindenben majmoló amerikai milliomosok mintegy tíz éve már, hogy szarvast, őzet alig tenyésztene vadaskertjeikben, hanem idegen világ-tájak mindenféle állatait: zebrot, bizamot, északamerikai és fokföldi bivalyt, stb. s a legnagyobb nehézségektől és költségektől sem riadnak vissza, hogy óriási kiterjedésű parkjaikban, legalább dísznek, meghonosítsák az emut, Ausztrália futó madarát. Ez a divat vezetett rá egy öleletes hollandit, Van Mayer urat, arra, hogy 1888-ban Vollenhoveban a Zuyder-tó mellett kenguru-tenyésztést alapítson s e meglehetősen ritka állatokkal fényes füzeteket csináljon. Ötven kenguruval kezdte telepét, melyeket egyenesen Ausztráliából hozatott s mostanáig mintegy 12,000 ilyen állatot nevelt már. A kenguru legkülönbözőbb fajtái kaphatók nála s veszik is nagyban az angol és amerikai nagybirtokosok, nem ugyan vadászat céljából, hanem bizarr díszül parkjaikba. A Van Mayer úr kenguru rendkívül szelidek, egész nyáron a szabadban maradhatnak, oda mennek enni, a hova szoktadják őket. Csak télire kell őket istállóban tartani. A mi kengurut a derék hollandus nem tud eladni, leöli s a bőrtük jó áron eladja, lévén a kenguru-bőr dísz tárgyakra igen keresett czikk. Cipőt is készítenek kenguru-bőrből, mely lágy, nem szorit és mégis erős. A kenguru farkát pedig utóbbi időben kedvelt csemegévé tette a divat.

Ehhez a kenguru-telephez hasonló a kigyó-tenyésztő telep, a milyen Dél-Amerikában sok van. Chilében és Argentínában van egy meglehetősen nagy, nem mérges kigyó, a mely e vidéken megbecsülhetetlen értékű, mert semmi sem tudja nálánál jobban irtani az ottani éghajlat legnagyobb átkát: a sok mindenféle férget, egeret, patkányt. E nélkül a kigyó nélkül sok helyett meg se lehetne élni s ezért nagyon hasznos és jövedelmező dolog tenyésztésével foglalkozni. Hasonló czélból tenyésztik ugyancsak Dél-Amerikában nagy mennyiségben a macskát is, a mely különben is kedvencz háziállata az ottani népnek. Ott bizony nem hányják a macskakölyket vízbe, ha még annyi van is, mert mindig akad jó áron vevője.

Hogy a strucc-tenyésztés különösen a dél-afrikai angol gyarmatokon és Transzvalban nagy fontosságú ága a gazdaságnak, az általánosan ismeretes. Kevesebben tudják már, hogy Európa egyes vidékein is próbálkoztak a tolláért értékes strucc tenyésztésével, különösen Olaszországban és Franciaország déli vidékein.

Mások ismét az idegen világrészek háziállatainak egyikét-másikat próbálták meghonosítani, így például a tapirt, melynek igavonó erejéhez, a gazdaságban használhatóságához egyes német gazdák sok reményt fűztek. A kísérletekből azonban az tűnt ki, hogy a tapir nem bír a mi éghajlatunk alatt meghonosodni.

EGYVELEG.

* Az angol király és a királyi család egyes tagjai külön fizetéseket és jövedelmeket kapnak az angol nemzettől. Maga Viktória királynő 385,000 font sterlinget kapott az udvartartási költségekkel együtt, a walesi herceg és családja 86,000-et, a többi hercegek és hercegnők, köztük Frigyes német császár özvegye is, együtt 87,000-et. Ezenkívül a királynénak Lancaster hercegség, a walesi hercegnének a cornwalli hercegség jövedelmei jutottak, úgy hogy a királyi család összes fizetése mintegy 700,000 font sterlinget, azaz 15 millió koronánál többet tesz ki, nem is számítva azokat az összegeket, melyeket a walesi herceg és fivére katonai rangjuknál fogva kaptak. Mindezek az összegek azonban régen állapítottak meg s különösen az udvartartásra elégtelenek, azért az új király a 385,000 font sterlinget 500,000-re akarja fölemeltetni. Az elhunyt királynőnek, ki tudvalevőleg nagyon visszavonult életet élt, az eddigi összeg elegendő volt.

* A pápa hadserege jelenleg még mindig 380 főből áll, ezek között van 50 előkelő fiatal ember az

olasz főnemességből, 100 svájci gárdista, 30 tüzoltó, 100 zsandár és 100 «guardia palatina» (palatőr). A legnagyobb résznek természetesen nincs dolga.

* A földgömb újabb fölmérése 30 évi munka után véget ért. A mérés szerint az egyenlítő átmérő 12,755-515 kilométer hosszú, s az egyik sarktól a másikig gondolt átmérő 12,712-093 kilométernyi, azaz a föld a sarkaknál laposabb. A tudományos munka közel harmadfél millió koronába került.

* Messze utazó palota. Vanderbilt Frigyes, amerikai milliomos megvásárolta a híres Malmaison palotát, a hol egykor Napoleon lakott s elszállította Amerikába. Maga a szállítás és felállítás több millióba kerül s még most sincsenek teljesen készen vele. Az új helyre vitt palota 90 méter hosszúságú, 3 emelet magasságú s jelenleg Vanderbilt parkjában egy dombon emelkedik. A nagy értékű benső felszerelést, meg a szobrászati mintákat és falfazatot is gondosan szedték le s rakták helyre ismét.

* A méhkasok népességét még eddig senki sem kísérlette megszámlálni, a becslések pedig természetesen nagyon eltérők egymástól. Régebben azt hitték, hogy egy méhkasban 10—30,000 méh van, ma azonban már e számot nagyon csekélynek tartják. Számítások szerint, egy kilo súlyra átlag 10,000 méh jut, rajzás idején pedig, midőn mézzel vannak telítve, körülbelül 9000. Buttel-Reepan kutatásai szerint rajzás idején 3—4 kilónyi súly megy ki egy kasból, a mi 27—36,000 méhnek felel meg s mivel feltűnő, hogy a kasban legalább fele a méheknek visszamarad, egy kas népességét 60—75,000-re tehetjük. Meglepő nagy számok ezek s bizonyos fogik magyarázatát adják annak, hogy a méhek oly nagy munkakeredményt tudnak létrehozni.

* A veszedelmes kívánság. A marokkói szultán kegyetlen ember, ki legnagyobb örömet kivégzésekben és kínzásokban találja. Egy híres indiai szemfényvesztő jött a palotába, hogy mesterségét a szultánnak bemutassa. Az érdekes mutatványok sorát az indiai ember azzal fejezte be, hogy egy hófehér és egy szürke galamb fejét levágva, a fehér galamb fejét a szürke galambra, emennek fejét pedig a fehér galambra illesztette, mire a két galamb nyomban elrepült, mintha semmi bajuk sem történt volna. A mutatvány nagyon megtetszett a szultánnak, ki két rabszolgát, egy szerceent és egy fehért elővezetvén, a szemfényvesztőnek meghagyta, hogy az imént bemutatott mesterséget a két rabszolgával tegye meg. A szemfényvesztő meghökkenett ugyan, de magát hirtelen feltalálva, az udvari tolmács által ekkép válaszolt: «Bocsánat felséges uram, de ma használt műszereim csak galambokra, nem pedig emberekre vannak berendezve. A mutatványra való előkészületekre legalább tizennygy napi halasztást kérek». «Jó, — felelé a szultán — a halasztást megadom». A szemfényvesztő kiment a palotából, de többé nem is tért oda vissza.

* Khinában a halott részére ezüst pénzt gyűjtenek, mely aztán a halottal együtt a sírba kerül. az ilyen pénzt egy külön e czélra berendezett gyárban papírvastagságú ezüst lemezből készítik és csupán arra használják, hogy a halott koporsójába teszik.

* Londonban évenként 66 millió korona áru tejet fogyasztanak el. A szükséges tejet 110 ezer tehén szolgáltatja.

Mihalik Dániel: Réti.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

SAN MARCO HERCEGNÉ, SZÜL. NÁKÓ MILÉVA JÓTÉKONY ALAPÍTÁSAI BUDAPESTEN.

Csendben, zaj nélkül a felebaráti szeretet új hajlékát nyitották meg Budapesten e hó 23-án. Ez új intézménnyel az országot és annak fővárosát öv. San Marco hercegné, szül. nagyszentmiklósi Nákó Miléva gazdagította, kinek fővárosunk már egy másik közhasznú intézmény felállítását is köszöni.

Mindezt intézmény a magánjótékony-ságnak fényes példája, mely buzdításul szolgál arra, hogy a társadalom tagjai — a maguk tehetése szerint — iparkodjanak embertársaik bajainak enyhítéséhez szavalni, adománnyal járulni. Hiszen végre is a társadalom bajainak enyhítése alapjában nem az államon, hanem magának a társadalomnak tagjain fordul meg. Távól van tőlünk azt állítani, hogy az állam ne irányítsa, szükség esetén kezdeményező lépésekkel és intézkedésekkel is az emberi nyomor enyhítését. Ennek ott van első sorban helye, hol az állam alapjának: a népességnek megerősítéséről van szó. Ott, hol a népesség nem szaporodik, vagy éppen kevesedik, súlyos bajok vannak, melyek az állam gyökerét támadják meg.

Emelkedő népességgel gyarapszik és fejlődik az ország és a nemzet tekintélye, hatalma. E téren nem volt a kormány az állam és a magyar nemzet megerősítésére irányuló bölcsebb intézkedése, mint az, melylyel törvényhozási uton megállapított intézkedések által a gyermekek halandóságát minél hatékonyabb módon megakadályozni és a lelenckeztet, az elhagyott gyermekeket az életnek megmenteni, sőt kilátásba helyezett újabb intézkedésekkel a hét éven felül levő gyermekek fölnevelését s a társadalom hasznos tagjaivá kiképzésének alapját biztosítani törekedik.

Mi sem helyeselhető továbbá inkább, mint ha az állam az ő polgárainak egészségét, életét alkalmas rendszabályok segítségével szintén megóvni igyekszik; mert a nép egészsége, a nemzetek ép fejlődése a nemzet életerejének egyik gyökere és feltétele. Amde annál a határ-nál, melyen az állam létfeltételei az állami hatalom beavatkozását már nem követelik, nincs többé ok, hogy az állam parancsolólag avatkozzék be ott, hol a magán-tevékenységnek van helye.

A magán és az állami, a közigazgatási jótékony-ság között könnyű a választás s föltétlenül a magán-tevékenységnek kell adni az első-séget, mert az állami jótékony-ságnak nincs meg az igazságos alapja, melyen az adózó polgároktól követelhetné az emberiség bajainak enyhítésére szükséges eszközöket.

A GYÓGYÍTHATLAN BETEGEK «IRGALOM HÁZA» BUDAPESTEN. ALAPÍTOTTA SAN MARCO HERCEGNÉ.

Az állam pártfogolja, segítse elő a magánjótékony-ságot, de ne iparkodjék magát annak helyébe tenni. Azoknak a bajoknak, melyek az ember szellemi és anyagi jóllétének gátjait képezik, megszüntetésére az államnak törekednie kell, de nem abban az értelemben, hogy egyenlőség álljon be ott, hol az egyenlőség ki van zárva, hanem hogy mindenki, abban a körben, abban a helyzetben, melybe Isten rendeléséből jutott, szellemi és anyagi tökélyesedésének eszközeit minél inkább megtalálja.

Azok a bajok, melyek az embereket sujtják, különböző forrásokban találják alapjukat. Sokan szerencsétlenség, véletlen, sokan saját hibájuk által jutnak sanyarúságba. Az államra hárítani azt a kötelezettséget, hogy minden beteget ő adjon kenyeret, ruhát, minden beteget ő gyógyíttasson, minden elhagyottat ő vegyen gondjába, nem lehet, ha csak az állam működésének természetes kereteit — az ő rendelkezésén túl — keresztül törni nem akarjuk. Az államnak feladata a joguralmat létesíteni s ezzel megadni a szellemi és anyagi fejlődés alapfeltételeit. A mi ezen túl van, az már a magánjótékony-ság körébe tartozik és hogy az árvák, az elhagyottak, a betegek, a szegények nem eredménytelenül hivatkozhatnak embertársaik jó szívére, erről azok az intézmények tanuskodnak, melyek a szenvedő emberiség

annyi különböző nyomorának enyhítését célozzák.

A magánjótékony-ságról, arról az üdvös tevékenységről, melyet a magánosok áldozatkészsége kifejtethet, ékesen szólóan tanuskodik az a két intézmény, melylyel özvegy San Marco hercegné, született nagyszentmiklósi Nákó Miléva valóban fejedelmi bőkezűséggel gyarapította hazánk fővárosát.

E két intézet a «Jó Pásztor Háza» és az «Irgalom Háza», melyek Ó-Budán a bécsi országút és a Szőlő-utca között a hercegné által megvásárolt területen fekszenek. A két intézetet az újonnan nyitott Fényes Elek-utca választja el egymástól.

A Jó Pásztor Házának célja menedéket nyújtani az elzúllott vagy elzúllás veszélyének kitétt nők számára, hogy e házban a társadalomnak munkás, hasznos tagjaivá képeztesse őket. Az intézet a Jó Pásztortól nevezett szerzetesnők vezetésével áll, kiknek rendje Franciaország Angers városában 1829-ben keletkezett s ma már az egész világban elterjedve, 220 házzal bír.

A budapesti intézet, melynek főépületét a homlokzat felől képünk mutatja, 1892-ben nyílt meg, s ma 139 azok száma, kik ott menedékre találnak. Foglalkozásuk fehéremű-varrás, himzés, egyházi ruhák készítése, stb. Arról, hogy mily áldásos tevékenységet fejt ki e ház, az illetékes körök, melyek a Jó Pásztor Házához fordulnak, tesznek tanubizonyosságot.

Az intézetnek külön lelkésze van, kinek számára az anyaház közelében külön lak épült. A hercegné bőkezűségéből az intézetnek saját temploma is lesz, a melynek építése most van folyamatban.

A második nagyszabású intézet, melynek rajzát szintén adjuk, az Irgalom Háza. Ennek felállításával San Marco hercegné a szinlődők legszerencsétlenebbjein: a gyógyíthatatlan betegeken kívánt segíteni, kikről az egészségügyi törvény rendelkezése szerint a községek tartoznának ugyan gondoskodni, de mind e mai napig el vannak hagyatva, mert a rendes kórházakból ki vannak zárva, és külön menedékhelyek, hová fölvetethetnének, nincsenek. Mily borzasztó helyzet az elhagyottakra! Még szerencse, ha mint Budapesten, a szegények házában megtűrik őket, vagy ha annyi vagyonnal bírnak, hogy a hazán kívül, Bécsben a gyógyíthatatlan betegek számára már félszázad előtt épített Irgalom Házában nyerhetnek fölvetelt.

San Marco hercegné égető szüksége, valóban elszomorító hiányon segített, midőn a magyar keresztény egyház megalapításának 900-ik évforduló ünnepére, szülei és férje kegyeltes emlékeztetére az Irgalom Házát, — melyben a gyógyíthatatlan betegek valláskülönbőség nélkül ápolást és ellátást találnak, — megalapította. Alapítványát a belügyminiszter által jóváhagyott

A «JÓ PÁSZTOR HÁZA» BUDAPESTEN; ELZÚLLÁS VESZÉLYÉNEK KITÉTT NŐK SZÁMÁRA.

alapító-levél értelmében az állami főhatóság szabályszerű jogainak érvénye mellett Vasary Kolosnak, az ország biboros primásának és az ő utódainak főfelügyelőjére, a kórház vezetését pedig a primás által kinevezendő igazgató bizottságra ruházta.

Az *Irgalom Házának* építése 1900-ban nyert befejezést. Mint képünk mutatja, a hatalmas három emeletes épület központját a kápolna foglalja el s attól jobbra és balra terülnek el a betegek termei, melyekben 100 egység helyezhető el. Ha azonban a betegek számának szaporodása követelni fogja és adakozások útján — mint remélhető — a szükséges költség rendelkezésre fog állni, a főépület két oldalt egy-egy szárnyal nyerend kiegészítést, hogy a menedékházban még 100 beteg lelhesse felvételét.

Egy beteg eltartásának évi költsége 400 korona és így ennek megfelelőleg egy beteg állandó ellátására 10,000 korona alapítványi tőke szükséges. Az első alapítványt az ország hercegprímása, a másodikát maga a kórházat alapító hercegné tette, ki ezen felül még évi segélyben is részesíti az intézményt. Eddig összesen három alapítványi tételt. Nincs kétség benne, hogy újabb és újabb alapítványokra számíthat a jótékony intézmény és különösen az egyházmegyéket, s a törvényhatóságok nem fognak késni, hogy a megújuló létező szerencsétlenek számára egy-egy alapítványi helyet biztosítsanak.

Azoknál a gyógyíthatatlan betegeknek azonban, kik alapítványra el nem helyezhetők, bizást lehet remélni, hogy a közadakozásokból fog befolyani az az összeg, mely évi ellátásukat biztosítani fogja.

A kórház három beteg fővelével e hó közepén nyílt meg és a felebaráti szeretet e hajlékát az ország primása képviselőjében e hó 23-án áldotta meg a szokásos szertartással Kohl Medárd püspök.

Azok a szerencsétlenek, kik fájdalmaik, lelki és testi tehetetlenségük gyötrelmeinek enyhítését fogják találni az *Irgalom Házában*, áldást fognak könyörögni az intézményre és annak megalapítójára. A mit nem is sejtettek, azt az alapító nemes tette megvalósította. Míg ellenállhatatlanul sodorja őket az enyészet felé a betegség őrle ereje, melyből az emberi véges tudomány őket meg nem mentheti, — életük végső éveit, végső napjait a szív mélyéből jövő szeretet, a gondoskodó ápolás meleg sugarai aranyozzák be.

F.

„A TÁNCZ” AZ URÁNIÁBAN.

Irta Pekár Gyula. Zsenéjét összeállította Kern Aurél.

Április 30-ikára tűzték ki az Urániában „A táncz” első előadását. Három hónap óta készül rá a magyar tudományos színház, hogy meglepő és minden ízében magyar művel lépjen a nagyközönség elé. Annymra magyar ez a munka, hogy még az idegen tánczókat is nem külföldi eredetű kepeken, hanem úgy mutatja be, a mint azt a magyar színészek és tánczosok tánczából, a hazai sokszorosító művészet állította elő. Így pl. a régi zsidó Salome-tánczot Márkus Emilia, a görög tánczot Balogh Szidi az Operaház prima-ballerinája, a spanyol caucha-tánczot Schmidek Gizella szintén az Opera prima-ballerinája, a tarantellát Kranner Rózi színesszony táncza után vették fel stb.

Hogy „A táncz”-ból vett képeink között általában az egész látványosság tánczművészetében tájékozódhassunk, tudunk kell, hogy „A táncz” három felvonása közül az első az ó- és a középkorral, a második a XVI—XVIII. századdal és a harmadik felvonása a XIX. századdal és a magyar táncz részletes ismertetésével foglalkozik.

Az I. felvonásban a görögök, az assyrok, a zsidók, a rómaiak, az első keresztények és a középkori tánczok vonulnak fel előttünk sorra. Kiválóan érdekes itt a képek bemutatása. Azonban a darab legszebb színeit, s leghatásosabb eszközeit a második felvonásra: a „táncz aranykorára”, s a harmadikra: a jelenkorra tartoztatja.

Képeink jó része is a „táncz aranykorá”-ból való. Mindössze három század ez a korszak, mely csak úgy ontja a tánczművészet legszebb alkotásait. Olasz-, Spanyol- és Francia-

TARANTELLA.

Tánczolja: Kranner Rózi és Várady Jenő.

TARANTELLA.

Tánczolja: Kranner Rózi és Várady Jenő.

PÁVATÁNCZ.

Tánczolja az Opera balletkarának tagjai.

PEKÁR GYULA „A TÁNCZ” CZIMŰ DARABJÁBÓL.

ország jár elől, a szerint, hogy milyen nemzetiségű a felesége Franciaország királyának. A XVI. században Medici Katalin a Louvre úrnője, tehát az olasz táncz: a méltóságos páva-táncz, s ennek a frisse: az olasz Gaillarde uralkodik. Mindkét tánczot abban a formában tüntetjük föl, a mint azt operaházi balletkarunk mutatta volt be. Ugyanis a kinematogram-föl-

vételekkel egyidejűleg pillanatnyi fölvételeket is eszközöltek a mozgóképeknél sokkal nagyobb alakban és ezekből valók a mi képeink. A század táncza mindenesetre a *Pavane*. Medici Katalin fia III. Henrik mesés fényű ünnepein ez uralkodott. Tánczolt az egész udvar, s velük az ország nagyjai és szépei. A komoly *Pavane* után következett a friss *Gaillarde*. Ezt tánczolta IV. Henrik kedvesével, a gyönyörű Gabrielle d'Estre-vel és ezt tánczolta Medici Katalin azon a bálon, a mit a borzalmas Bertalan-éjszaka után való éjjel rendezett.

A táncz aranykorának középső századában a spanyol-táncz uralkodik, mert hiszen XIII. és XIV. Lajosnak a felesége spanyol. Megváltozik a férfi divat, s a szalonhoz alkalmazkodik, járják a már eredetű *Chacone*-t, a *Zarabande*-t és a Menuet anyját, a gyönyörű *Courente*-t, mely az udvar első táncza volt. Ebből a századból képeink nem az urak, hanem a nép tánczát mutatják be. Ilyen az olasz *Tarantella*- és az *Allemande*-táncz, mely utóbbit a francziák is eltanulták a renaissance Landsknechtjeitől. Ilyen úri formájában mutatja be képink is. A nép általában úgy tánczolt, hogy az épen ott lévő zsoldos katonák tánczoltak. Ha olasz volt a többség, akkor a Tarantellát, ha franczia, akkor a brandon-tánczot.

A táncz aranykorának utolsó százada; a XVIII. század. Valami breton falusi tánczából fejlődik ki a gyönyörű *Passe-pied*, a mit képinkön is bemutatunk. Abból a negédes rokokó korból való az, a melynek festője Watteau s főjellemonása volt: mindent, minden. áron, még természetellenesen is idealizálni.

Ennek a filigrán kornak igazi táncz-költője: a *Gavotte*, a mit szintén bemutatunk és ennek a kornak legragyogóbb éveit jelzi: a *Menuette*.

A táncz utolsó felvonása a XIX. századot tárgyalja. Azt a korszakot, a melyben a művészek mintha kifáradtak volna s oda engedik az elsősegét a germán-fajnak és az ő *keringők* neknek s népies elődjének: a *schleifernek* és a *ländernek*.

Böven enged azonban teret Pekár Gyula a magyar tánczok is III. felvonásában. A régi magyar udvari tánczok közül ezek között látjuk a *séltől palotást*, tulajdonképpen a magyar páva-tánczot s a palotás édes gyermekét: a magyar szőlőt. Hogy figurális tánczaink voltak, ezt mutatja egy angol feljegyzés, mely szerint a XIX. század elején 300 figurát lehetett egy magyar tánczban megkülönböztetni. Ebből a 300-ból *Rózsavölgyi* Márk hatot állított össze és ebből lett a *körmagyar*. Ugy a palotást, mint a körmagyart az Operaház balletkarának előadásában mutatja be az Uránia.

Különösen lendületes Pekár Gyula művének fináléja, melyben az igazi magyar tánczok a lassút jelöli meg s nem a frisset s még kevésbé azt a „káposzta-taposó” frisset, a mit a magyar úri tánczterem újabbán anynyira feladtak. Ennek az iránynak gúnyos jellemzéseül adják elő a *szatirikus csárdást*, a mit *Vendrey Nikó* Linával, *Hegedűs Varsányi* Irénnel és *Szerényi Zoltán Berzély* Ilonával mulatságosan járnak el. A pillanatnyi felvételbe, a melyet erről a humorban gazdag jelenetről adunk, maga a szerző is belekerült, a mint oldalt mutatja a tánczókat s szinte maga is tánczol.

Mindent összefoglalva, elmondhatjuk, hogy Pekár Gyulának „A táncz” című műve irodalmi szempontból is ugyanazt a figyelmet érdemli, mint más színpadok kiválóbb termékei. S—s.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* „A halász regénye.” Ily című regényt kezdünk meg mai számunkban, melyre itt is felhívjuk olvasóink figyelmét. Szerzője *Szemere György*, a ki eddig magának, kedvtelésből dolgozott s csak nem régebben lépett egy regényével és több elbeszéléssel a nyilvánosság elé egyik legelterjedtebb napilapban, hol élénk feltűnést keltve, meghódította mindazokat, a kik az igazi magyar életben, annak találó festésében gyönyörűséget találnak. „A halász regénye” is a magyar nép életéből van véve; nem a maiból ugyan, hanem a hatvanas évek világából, mely annyira különbözik a jelentől, de az immár kihalt romantika, csak annál érdekesebb és

PALOTÁS.

PALOTÁS.

Tánczolja az Opera balletkarának tagjai.

PEKÁR GYULA „A TÁNCZ” CZIMŰ DARABJÁBÓL.

KÖRMAGYAR.

vonzóbb lehet. Különbözik az alapvonások nem haltak ki, s míg igazi magyar paraszt él e földön, nem is fognak kihalni. A költői lendület részletekben gazdag regény érdekességét csak növelheti, ha megmondjuk, hogy az ott elbeszél történet alapján véve igaz, s Kelemen halász ott élt a honfoglaló Hiba vezér ivadékainak, a Szemerének egyik szabolesmgyei birtokán. A regényhez jeles festőművésznök, *Neogrady* Antal rajzol képeket.

A Magyar Törvénytár, a Corpus Juris Hungarici, ez a nagyszabású magyar jogi kiadvány immár be van fejezve. A Franklin-Társulat által kiadott és dr. Márkus Dezső kir. törvényszéki bíró által szerkesztett „Magyar Törvénytár” utolsó két kötete ugyanis a napokban megjelent. E két kötet az 1657—1835. évi időközben alkotott magyar törvényeket tartalmazza az eredeti, kritikailag átvizsgált latin szövegben és új magyar fordításban, mely dr. Tóth Lőrinc és dr. Csiky Kálmán tollából való. A két kötetet Tóth Lőrincnek I. Lipót és III. Károly törvényhozásáról írt két értékes bevezető tanulmánya és a szerkesztő Márkus Dezsőnek nagyszabású magyarozó jegyzete és utalása kísérik gondos és lelkiismeretes kidolgozásban, a melyt az a törvénykiadás az első rangú jogi forrásmunkák közé sorozta.

A 25 kötetes gyűjtemény — melyet Márkus Dezsőnek 1848 előtti Corpus Juris Hungarici mai jelentőségéről és *Kolosvári* Sándornak és *Óvári* Kelemennek Corpus Juris eddigi kiadásairól és kéziratáról szóló tanulmányával kezdődik — magában foglalja az 1000—1900. években alkotott összes törvényeket, még pedig az 1000—1830. évekből valók a latin eredeti szövegben s az ezen kiadás számára készült új magyar fordításban, mely a latin szöveggel párhuzamosan folyik; az országbírói értekezlet által megállapított ideiglenes törvénykezési szabályokat, továbbá Werbőczy Hármaskönyvét, ugyancsak latinul és magyarul, végül az 1526—1848. évek közt keletkezett erdélyi törvényeket szintén új magyar fordításban, melyet ugyancsak a fordítók és a szerkesztő tanulmányai előznek meg Erdély külön törvényhozásáról. A latin szövegek fordítását Nagy Gyula orsz. levéltárnok, dr. *Kolosvári* Sándor, dr. *Óvári* Kelemen, dr. *Tóth* Lőrinc és dr. *Csiky* Kálmán végezték. A fordítók azonban nem érték be a szövegnek magyarra átültetésével, hanem bírálat tárgyává tették a Corpus Juris Hungarici eddigi kiadásainak szövegét és a jegyzetek ezreivel mutatnak rá az azokban előforduló toll- és sajtóhibákra, a melyek sok helyütt teljesen kiforgatták a törvények igazi értelmét. E mellett a fordítók nagy számú, értékes jegyzetekkel kísérik fordításukat, melyet nagyobb szabású bevezetésekkel is gazdagítottak. Minden kötethez bő tartalomjegyzék készült. Az egész gyűjteményhez Márkus Dezső egységes betűrendes tárgymutatót dolgoz ki, mely ez év folyamán jelenik meg. Hogy fogalmat nyújtsunk arról az óriási anyagról, a melyet ez a gyűjtemény magában foglal, fölemlítjük, hogy közölve van benne a Szent István idejéről az 1900. év végéig alkotott 6759 magyar törvény (ebből 1509 törvénykezésként jut az 1867—1900. évi időszakra), továbbá az erdélyi törvények Werbőczy Hármaskönyve és az országbírói értekezlet megállapította törvénykezési szabályok. Fel van benne dolgozva az 1867—1900. években közzétett több mint 9000 magyar kormányrendelet, továbbá az 1868 óta alkotott 260 horvát-szlavon autonóm törvény és az 1849—1861. évi időközben Magyarországra és Erdélyre vonatkozóan kibocsátott összes jogszabályok. Ez az anyag 25 kötetben összesen 12,350 nagy nyolczdrédű oldalt foglal el. Az egész gyűjtemény ára sokkal alacsonyabb, mint bármely más törvénykiadásé,

mert az 1000—1895-ig terjedő húsz testes kötet előfizetési ára fűve 120 korona, díszes és tartós kötésben 150 korona. Ez az előfizetési ár azonban csak az év végéig marad hatályban, újévtől kezdve a jelentékenyen magasabb bolti ár fog érvénybe lépni. Az 1896—1900. törvények ára fűve 25 kor., kötte 35 korona. A munka minden hazai könyvkereskedés útján kapható, valamint a kiadó *Franklin-Társulattól* is. Megrendelhető csekély havi részletfizetések ellenében is, a *Révai Testvérek* könyvkereskedésében Budapesten.

A Nemzeti Színház berlini vendégszereplése elmarad. *Beóthy* László igazgatónak a vállalkozás anyagi oldalát illetőleg aggodalmi támadtak s az aláírás végett elküldött szerződést nem írta alá.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia április 22-iki ülésén Szily Kálmán elnökölt.

Horváth Géza fejtegette Zichy Jenő gróf harmadik ázsiai expedíciójának állattani eredményeit egy díszesen kiállított könyv kapcsán, mely Zichy Jenő gróf „harmadik ázsiai útjának” második kötete. Zichy Jenő gróf harmadik útjára természettudást is vitt magával Csiki Ernő személyében. A gyors utazás nem igen kedvezett az állattani kutatásnak, mégis az anyag, melyet Csiki Ernő gyűjtött, mind a zoológiai földrajz, mind pedig a leíró állattan szempontjából becses. Az expedíció bejárta a Kaukázust, Kelet-Oroszországot, Szibériát, a mongol pusztát és Khina egy részét. A gyűjtést: 1500 darab állatot, a melyből 169 egészen új faj, Zichy Jenő gróf a Nemzeti Múzeumnak adományozta. Az anyag tudományos földolgozását tizenöt tudós végezte, köztük kilenc magyar szakember; az állati anyag átvizsgálását Horváth Géza vezette. Utána *Daday* Jenő adott jelentést a fumei öbölben szabadon élő fonál-férgékről. Dr. Szily Adolf vendég, egyetemi magántanár az emberi szemnek egy eddig fel nem ismert optikai hibájáról értekezett. *Réthy* Mór pedig bemutatta ifj. dr. Szily Kálmán „Síkmozgású érdes testek összekötése” című dolgozatát.

Akadémiai jelöltek. Május első napjaiban tartja az Akadémia nagygyűlését. Az ünnepélyes közlés május 12-én lesz. A nagygyűlésre a következőket ajánlják új tagokul:

Az I. osztályba: *Melich* Jánost, *Katona* Lajost, *Freeskay* Jánost, *Kégl* Sándort, *Kozma* Andort és *Száchy* Károlyt levelező tagokul. A II. osztályba: *Földes* Bélát rendes tagul; *Mariska* Vilmost, *Zsögöd* Benőt, *Thirring* Gusztávot, *Balogh* Jenőt, *Reiner* Jánost, *Nagy* Gézát, *Wosinszky* Mórt, *Barabás* Samut és *Kollányi* Ferenczet levelező tagokul. A III. osztályba: *Lóczy* Lajost rendes tagul, *Beke* Manót, *Schlesinger* Alajost, *Istránszky* Gyulát és *Halaváts* Gyulát levelező tagokul.

A Kisfaludy-Társaság április 24-iki havi ülésén *Beóthy* Zolt volt az elnök. *Vargha* Gyula titkár bejelentette a társaság külső tagjának, franczia Szassy Amadénak a halálát, a ki külső tagja volt a társaságnak, hosszabb ideig lakott Budapesten, s innen távozása után Párisban is tovább folytatta a magyar irodalom ismertetését. Nemzetünknek lelkesebb tolmácsa a francziák közt csak *Sayous* Ede volt, ki nyelvünket is megtanulta és eredeti magyar kütők után írta meg Magyarország történetét franczia nyelven. *Vargha* Gyula főtitkár jelentette meg, hogy *Endrődi* Sándor a társaság könyvtárának ajándékozta Kisfaludy Károly összes munkáinak azt a kiadását, a mely a társaság alakulásakor, 1836-ban jelent meg. Az ajándék azért is nevezetes, mert Fáy András, irodalmunk nemes, patriarháli alakjának könyvei közül való. Következtek a felolvasások.

Bartók Lajos három költeményét olvasta föl hatással, *Vargha* Gyula pedig *Endrődi* Sándortól adta elő „Ima” című költeményét a közönség tetszés nyilvánításai mellett. *Somló* Sándor ezután *Balla* Miklós vendégnek három költeményét mutatta be. *Vétes* Arnold frenzei emlékeiből „Olaszok” címen olvasott föl életbeli vámsókkal ellátott novellisztikus rajzot. *Huszár* Vilmosnak a spanyol irodalom nagy nevezetességéről, Cervantes „Don Quixotte”-jából szóló fejtegetését *Benedek* Elek olvasta föl.

A magyar írók segélyegylete április 21-iki közgyűlésén báró *Eötvös* Loránd elnök üdvözölte a számosan meglelenteket, aztán *Vadnay* Károly titkár olvasta föl az évi jelentést, megemlékezvén gróf *Károlyi* Tiborról, a volt elnökről, ki családi gyász miatt mondott le az elnökségről, *Csernátony* Lajosról, ki 13,000 koronát hagyományozott, s a többi jöltevekről, kik gyámoltották a nagyon igénybe vett egyesületet. A vagyon 657,591 korona. Segélyezésre 1899-ben 21,094 koronát, a mult esztendőben pedig 20,855 koronát fordított az egyesület. Azután megválasztották a tisztikart.

Elnök lett: *Eötvös* Loránd báró, igazgató bizottsági tagok: *Acásdy* Ignác dr., *Benkő* Kálmán, *Bercsik* Árpád, *Bráza* Kálmán, *Csenger* Loránd, *Dessewffy* Aurél gróf, *Emich* Gusztáv, *Forster* Gyula, *Gyulai* Pál, *Hoffmann* Alfréd, *Jókai* Mór, *Kovács* Sebestyén Endre, *Lévay* Henrik báró, *Lukács* Antal, *Szász* Károly, *Szilasi* Adolf dr.

A Képzőművészeti Társulat közgyűlése. Az országos képzőművészeti társulat évi rendes közgyűlése április 21-ikén a műcsarnokban számos érdeklődő tag részvételével folyt le.

Andrássy Tivadar gróf megnyitó beszédében megköszönte, hogy újból megválasztották elnöknek. *Zajos* éljenzessel fogadott szavai után *Ambrozos* Dezső dr. titkár ismertette a választmány jelentését 1900-ról. *Fenyvessy* Ferenc főispán sürgette, hogy a mostani képes jutalomkönyvek helyett a tagok ismét műlapokat kaphanak. A számasd szerint a társulat összes vagyon 1,397,169 korona, a teher nélkül pedig tisztán 305,479 korona. A költségvetés jövő évre 197,513 korona kiadás iránnyoz el. *Hammersberg* Jenő koronaüggyész sürgette a művásárlásra szánt 22,000 koronás összeg fölemelését. *Árkai* Kálmán ügyvéd takarékoskosságból a társulat hivatalos lapjának, a „Műcsarnok”-nak megszüntetését ajánlotta, de a javaslatot a közgyűlés mellőzte. Az alapszabályok módosítására került a sor ezután. A közgyűlés elfogadta, hogy a rendes tagok minden három évben egy számmal többlet játszanak a sorsoláson. A Kmetty-utcai műterem-bérház dolgában *Benkő* Kálmán igazgató előterjesztése után utasította a közgyűlés a választmányt, hogy vagy eszközöljön ki kedvező határozatot az telkek átengedése ügyében a fővárostól, vagy nézzen más telek után. Végül a választmány tagjaira adták be a szavazatokat.

A Nemzeti Szalon közgyűlése. Április 20-án tartotta közgyűlését a Nemzeti Szalon.

A fiatal művészi egyesület életében az utóbbi időben sok vizszály támadt, s a művészek közül többen kiléptek. Az egyesület vezette alelnökének, *Hock* Jánosnak eljárását, hírlapi czikkeit, nyilatkozatait tették főleg itélet tárgyává. Az utóbbi időben a béke érdekében az a megegyezés történt, hogy ha a legközelebbi közgyűlés *Hockot* alelnökké ismét megválasztja, *Hock* két évre visszavonul az egyesület vezetésétől. Az április 20-iki közgyűlésen azonban *Hock* Jánost nem választották meg. Az utolsó napon a közgyűlés egy része *Vézi* József képviselőt, a „Budapesti Napló” szerkesztőjét jelölve alelnökké, s öt választották meg *Hock* helyett. A választás nagy izgalom közt ment végbe.

A közgyűlésen gróf *Andrássy* Gyula elnökölt.

PASSEPIED.

Táncolják az Opera balletkarának tagjai.

Hock János hosszabb beszédben számolt be három évi működéséről, s hangoztatta, hogy a három év alatt a Szalon anyagilag rendbejött s erkölcsileg is nagy eredményeket ért el. A vádakról, a melyekkel személyét illették, azt mondotta, hogy nyugodtnak érzi lelkiismeretét, mert erős kézzel vezette az egyesületet. Hock beszéde után a választások következtek. Elnök egyhangulag ismét gróf *Andrássy* Gyula lett; művészi alelnök *Csók* István az összes szavazatokkal; második alelnöknek 60 szóval *Vézi* Józsefet választották Hock 55 szavazata ellen. Újra választották a választmányt is, mely április 23-án gyűlt össze először, s ügyvezető igazgatónak *Ernst* Lajost, az ismert műgyűjtőt, művészeti igazgatónak *Bruck* Miksát választották. *Ernst* Lajos ezután előadta a jövőre vonatkozó terveit. A Szalon évenként két nagy kiállítást rendez új és eredeti művekből, azonfelül egy-két gyűjteményes kiállítást nagy művészek munkáiból. Időközben állandó művésztart tart fenn hónapoként megújuló sorozattal.

A Kárpát-Egyesület feloszlása. Az egykor népszerű és a Tatra-vidéke érdekében hathatósan buzgólkodott Országos Kárpát-Egyesület a belügy-miniszter kénytelen volt feloszlatni, mert öt éven át az ügyeit és pénzkézeltését egyetlen ember intézte, a helyett, hogy az egyet tisztikart választott volna. A miniszter elrendeli tehát, hogy az összes iratokat a hatóság foglalja le és a királyi ügyészséghez tegye át.

MI UJSÁG?

A király Budapesten. A király megérkezése óta alig hagyta el a budai királyi lakot. A délelőtti rendszeren állami ügyek elintézése foglalja el, vagy hetenként kétszer — hétfőn és csütörtökön — általános kihallgatások. Bécsből április 24-én *Körber* miniszterelnök is Budapestre érkezett, hogy Ő Felsége jelentést tegyen a politikai helyzetről. Itt volt a héten *Taliani* pápai nunczius is a két osztrák érseknek bíbornoki ünnepélyén. A két bíbornok április 25-iki ünnepélye után Ő Felsége kihajtatott a keleti pályaudvarra és fogadta Károly román királyt és *Erzsébet* királynét, kik déli egy óra után érkeztek Bukarestből, hogy Abbáziába folytassák útjukat. Ő Felsége *Mária Valéria* főhercegnővel jelent meg a pályaudvarban. A mikor a román királyi pár megérkezett, a két uralkodó összecsokolozott és kezét szorított. Ferencz József király megcsókolta ezután a román királyné kezét és arcát, míg a főhercegnő kezét nyújtotta Károly királynak és megcsókolta a feleségét. Az uralkodók tíz percig beszélgettek, a mikor jelentették, hogy az udvari váróteremben ebédre vártak. Károly király karját nyújtotta *Mária Valéria* főhercegnőnek, uralkodónk pedig a román királynénak. Az egész társaság bevonult ezután a váróterembe s ebédhez ült. Az ebéd három óra után ért véget s a román királyi pár tovább folytatta útját Fiume és Abbázia felé.

Az új koronaőr beiktatása. Gróf *Széchenyi* Bélát, az új koronaőrt április 23-ikán igtatták be

méltóságába, s ekkor történt meg a koronának és a koronázási jelvényeknek átvitele eddigi helyéről, a királyi palota új részének e célra épült helyiségébe, egy páncélos terembe.

A szertartás a palota úgynevezett Fehér-termében ment végbe. Itt gyűltek össze a miniszterek, udvari és állami méltóságok, a bíróságok elnökei. A hadsereget herceg *Lobkowitz* hadtestparancsnok képviselte. A koronaőr beiktatására Ő Felsége *Szell* Kálmán miniszterelnököt királyi biztosnak nevezte ki. A koronaőr választását megerősítő királyi kézirat felolvastatván, a másik koronaőr, báró *Radvanszky* Béla átvette az elhunyt *Szlávy* József koronaőr kulcsait, s felnyitották a korona-terem ajtaját. Hat udvari szolgá hozta az onnan megfelelő kísérettel a vaspántos ládát, melyben a koronát s jelvényeket tartják, s a bádog szekrényt, melyben *Szent István* palástját őrzik. *Szell* Kálmán üdvözölte ezután gróf *Széchenyi* koronaőrt, s kérte, hogy a szent koronának szigorú őre legyen. Báró *Radvanszky* koronaőr pedig megtekintette a ládán levő kilencz pecsétet, azokat érintetlennek találta, mire gróf *Széchenyi* a saját pecsétjét illesztette tizedikül a ládára. Ekkor átadták neki a kulcsokat is. A ládát nem nyitották föl, mert ahoz az országgyűlés külön engedélyre szücskéges. *Szell* Kálmán ismét üdvözölte az új koronaőrt, méltatta érdemeit, hasznos tevékenységét. Gróf *Széchenyi* koronaőr ünnepélyesen ígerte, hogy a nagy nemzeti kincsnek és ereklyének hű őre lesz. Végül a királyt elbűtette, a mit a jelenvoltak lelkesen viszhangoztak. Ezután a korona-ládát s a bádog-szekrényt a koronaőrök sorai közt átvitték a

ALLEMANDE.

Táncolják az Opera balletkarának tagjai.

PEKÁR GYULA A 'TÁNCZ' CZIMŰ DARABJÁBÓL.

palota másik szárnyába, a páncélos terembe, melyet *Kanter* apát fölszentelt. Az új helyiség három kulcsát a két koronaőr és a kormányelnök átvették, a régi helyiség kulcsait átadták a várkapitánynak.

Két bíbornok fölvatása a budai királyi palotában. Ritka ünnepély színhelye volt április 25-én a budai királyi palota. Ő Felsége két új bíbornoknak adta át a pápától érkezett bíbornoki jelvények közül a bíretumot, a kis vörös siphát. A két új bíbornok osztrák érsek: *Puzyna* lovag Krakóból és a még fiatal báró *Skrbenszky* Leó Prágából. A szertartás a magyar és osztrák állami méltóságok jelenlétében ment végbe. A két bíbornok már április 23-án érkezett Budapestre s velük a pápai nemesi gárda két tagja és a pápa két alebátusa, Monsignore *Zichy* Gyula gróf és *Mgre Caccia* Kamil.

Az ünnepélynek nyilvános látványossága volt az udvari és állami méltóságok felvonulása Budavárra. *Skrbenszky* prágai érsek az 'Angol királynő' fogadóba szállt, *Puzyna* krakkói érsek a jezsuiták jözséfvárosi házába. Pompás udvari fogatok érkeztek mindenikért, a bíbornokokért és a pápai küldöttekért. A közönség a lánchíd pesti és budai fejeinél nagy tömegben várta az elvonulást. *Skrbenszky* prágai érsek még fiatal ember, alig 39 éves. Tíz év előtt hadnagy volt a hadseregben, aztán pap lett; harmadfél évvel ezelőtt még falusi plébános volt. Ma egyházfőedelem. Érdekes fölemlíteni, hogy a *Skrbenszky*, ki előkelő cseh család sarja, anyai ágon magyar eredetű. Legalább úgy beszéltek az ünnepélyek napjain, hogy anyja *Erdődy* grófnő. A bíbornok az 'Angol királynő' fogadóban nagy lakást tartott budapesti időzése alatt, sok látogatást tett és a magyar főpapságból is sokan fölkeresték. A bíretum átadásának színhelye a királyi palota *Szent István-kápolnája* volt, ott gyűltek össze az egyházi méltóságok, míg a világi előkelőségek a miniszterek, v. belső titkos tanácsosok, stb a Fehér teremben gyülekeztek. Tizenegy órakor megjelent Ő Felsége s a fényes társaság kísérettel csatlakozva követte a magyar és osztrák testőröknek a folyosón föllállított sora közt a kápolnába. A misét *Kohl* Medárd püspök mondta. Mise után a pápai alebátusok a király elé léptek s felmutatták latin beszéd kíséretében a bíbornoki kinevezéseket. A király 'legatur' (olvastassék) szóval rendelte el a decretumok felolvasását. Erre a két pápai legátus a két bíbornokkal a király elé járult. A legátusok arany tálcán vitték a bíretumot. A bíbornokok leborultak. A felség előbb *Skrbenszky*, azután *Puzyna* fejére tette a bíretumot. Most a két kardinális s az egész papság az oltár elé vonult s ott *Kohl* püspök intonálta a 'Te Deum'-ot. A mikor még itt sétáltam és néztem, a mint a kórház első barakkjának alapját ásták.

A főhercegnőt megérkezésekor az egyesület nevében gróf *Csekonic* Endre elnök fogadta. Ott voltak az egyesület legfőbbjei, azok közt *Daranyi* Ignác földművelési és *Cseh* Ervin horvát miniszter. Az egyesület női bizottsága is teljes számban jelent meg, gróf *Zichy* Livia alelnök asszonnyal. A főhercegnő megnézte az egyesületi gyűlést, miközben bemutatott a vezető orvosokat. A betegszobákban is megjelent, valamint a külön alapítványból való *Maclup*-féle idült intézetben, a hol most 16 lábbadozó beteget látnak el. Megnézte azt a ter-

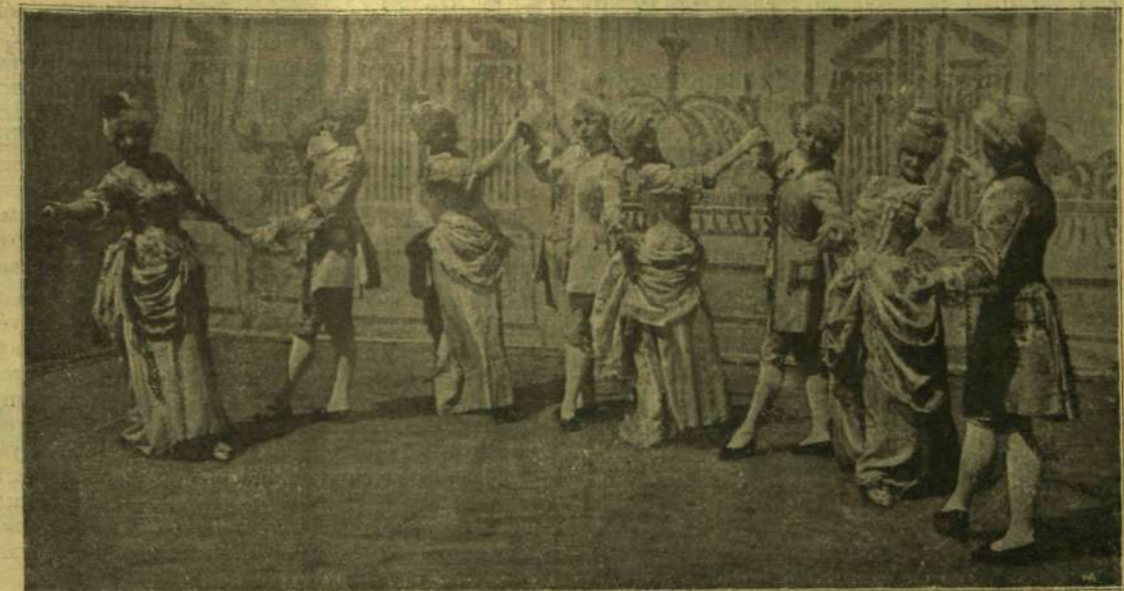
A főhercegnő látogatása. *Gizella* főhercegnő április 19-ikén érkezett Budapestre, húga *Mária Valéria* főhercegnő pedig másnap. A király két leánya, ki gyermek és ifjú korukat itt töltötték Budapesten és Gödöllőn, hosszabb sétakocsizásokat tettek mind a pesti, mind a budai oldalon, *Gizella* főhercegnő azonban április 23-ikán reggel már elutazott. Elutazása előtt, április 22-ikén *Mária Valéria* főhercegnőnyal meglátogatta *László* Fülöp festőművész műtermét. *László* ugyanis a Szépművészeti Múzeum számára *Erzsébet* királyné arcképét festi.

A főhercegnő udvarhölgyek kíséretében délután érkeztek a műterembe. *László* a nőhai királyné arcképét abban a pompás, világos öltözetben festi, melyet a királyné 1867-ben a magyar delegáció fogadásakor viselt. Az öltözet után másikat készítettek a művész számára s a mintául szolgáló bábót a királyné akkori komornája öltöztette föl, s még a hajviseletet is elrendezte. Az ékszereket is kiadták a családi kincstárból, hogy teljesen hű legyen a kép. A főhercegnő mély megrázkóttatással nézte a boldogult királyné arcképét és a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. *Gizella* főhercegnő azt mondta: — 'A király nagyon örül e képnek, mely nem a szomorú, hanem a boldog királynét örökíti meg.' A főhercegnőnek egy órai időzés után hagyták el a palma-utcai műtermet.

Mária Valéria főhercegnő április 23-ikán délelőtt a *Mátyás-templomba* ment, s rövid ima után megtekintette a templom nevezetességeit. Ezek közé tartoznak az egyházi szertartáshoz való ruhák, melyek *Erzsébet* királyné menyasszonyi ruhájából és gyászruhájából készültek, továbbá az a mise-mondó ruha, melyen a főhercegnő is himzett. Megszemlélte a *Szent László-* és *Szent Imre-kápolnát*, III. Béla király sírlemekét, *Lotz* és *Székely* falstéményeit. A *Loretto-kápolnában* meghatva sorra nézte a boldogult királyné menyasszonyi koszorúját és több emléktárgyat. Ebben a kápolnában április 22-én *Mária Valéria* hercegnő születésnapján misét mondtak, mint minden évben, mert a főhercegnő Budavárrban született.

Mária Valéria főhercegnő látogatása a Vöröskereszt kórházában. Április 24-én *Mária Valéria* főhercegnő meglátogatta a Vöröskereszt-egyesületnek a budai hegyek alján levő nagy kórházi telepét. A mint meglátta azon a vidéken keletkezett életet, nyaralókat, kerteket, rendes utakat, azt mondta: 'Milyen kopár volt ez a terület 19 év előtt, a mikor még itt sétáltam és néztem, a mint a kórház első barakkjának alapját ásták.'

A főhercegnőt megérkezésekor az egyesület nevében gróf *Csekonic* Endre elnök fogadta. Ott voltak az egyesület legfőbbjei, azok közt *Daranyi* Ignác földművelési és *Cseh* Ervin horvát miniszter. Az egyesület női bizottsága is teljes számban jelent meg, gróf *Zichy* Livia alelnök asszonnyal. A főhercegnő megnézte az egyesületi gyűlést, miközben bemutatott a vezető orvosokat. A betegszobákban is megjelent, valamint a külön alapítványból való *Maclup*-féle idült intézetben, a hol most 16 lábbadozó beteget látnak el. Megnézte azt a ter-

GAVOTTE.

Táncolja az Opera balletkara.

met is, a hol *József* főherceg fia, *László* főherceg szerencsétlen vadászata után halálos sebében feküdt. Eltávozásakor gróf *Csekonic* Endre a főhercegnőnek róza és fehér orgona bokrotát ajánlott föl, a fehér szalagon hímzett vörös kereszttel; arany koronával volt rajta hímelve a látogatás napja is. A főhercegnő ismételve kifejezte elismerését és főképp tett neki a mindenütt tapasztalt rend és tisztaság.

A Zichy-múzeum. Gróf *Zichy* Jenő róza-utcai palotáját nagy költséggel átalakította múzeummá. Atyja is szenvedélyes gyűjtője volt képeknek, szobornak, művészi tárgyaknak, azok is itt vannak. A gróf maga is folyton gyűjtött, s a többszöri ázsiai utazásában szerettek egy részét a Nemzeti Múzeumnak ajánlotta. E saját magán múzeumára is nagyon sok maradt. Festmények, szobrok, régiségek, néprajzi dolgok igen változatosak teszik a Zichy-múzeumot. Nem sokára megnyílik a közönség számára is. A berendezést már elvégezték és az áldozatkész gróf április 22-én mutatta meg múzeumát *Wallacis* Gyula közoktatási miniszternek, s meghívottaknak. Ott volt a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Szalay* Imre és az Iparművészeti Múzeum igazgatója, *Radics* Jenő is.

A miniszter a kormány nevében elismerését fejezte ki *Zichy* Jenőnek a magyar művelődés érdekében kifejtett nemes munkálkodásáért. Köszönetét tolmácsolja — szolt a miniszter — az egész magyar nemzet nevében azért a büszkölködésért, a melynek eredményeképpen ime egy műkincsekben gazdag és szép múzeum áll majd a közönség rendelkezésére. *Zichy* Jenő gróf azzal felelt, hogy őt nem illeti meg a hálás elismerés és a köszönetnyilvánítás, de mindenesetre igen jól esik tapasztalnia,

hogy a kormány és a nagyközönség ilyen érzelmeikkel viseltetik iránta. Megnyugtatósára és örömeire szolgál, hogy a múzeumában fölhalmozott műkincseket a nagyközönség számára hozzáférhetővé és használható közkinccsé tette.

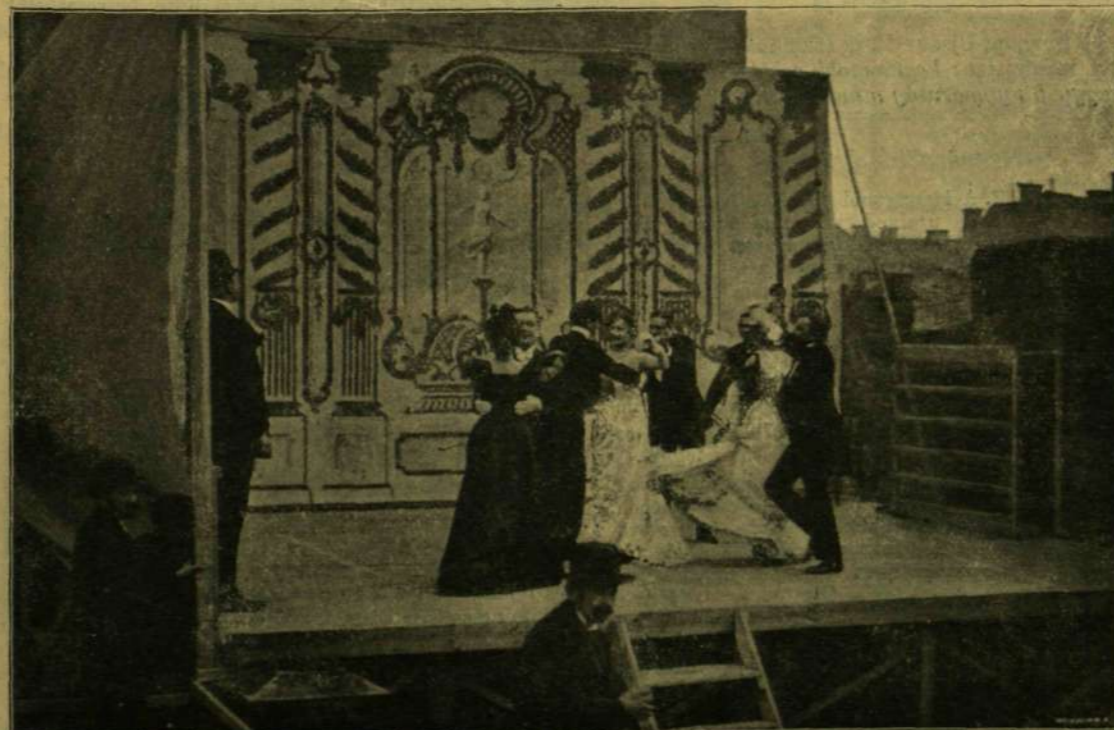
A műbarátok összejövele. Előkelő társaság népesítette be április 23-ikán délután a budai *Andrássy*-palotát, a hol a 'műbarátok körének' elnöke, gróf *Bathányi* Lajosné, szül. *Andrássy* Ilona grófnő művész-journt adott. Az előkelő társaságban sokan ott voltak azok közül is, kiket a művészi mozgalmakból ismerünk. Nagy érdeklődést keltettek az *Andrássy*-palota ritka műkincsei, melyeket a háziasszony és testvére, gróf *Andrássy* Gyula magyarítottak. *Geyer* Stefi *Hubay* Jenő zongorkísérettel a *Fauszt*-változatot játszotta hegedűn. *Malonyai* Dezső szabdal előadást tartott a művészet nemzeti jellegéről, s ezzel kapcsolatban a Párisban élő amerikai *Bartélet* Pál szobrászt és ennek alkotásait jellemezte. Aztán megint *Geyer* Stefi hegedült magyar nótákat, s végül teát szolgált fel a vendégeknek.

Az Iparművészeti Múzeum új gyűjteményei. Az Iparművészeti Múzeum a párisi kiállításon becses gyűjteményt szerzett, melynek egyes darabjai a magyar műipar fejlődésére a legjótékonyabb hatással lehetnek. *Radics* Jenő, a múzeum igazgatója, ki e műtárgyak vásárlását intézte, április 21-én mutatta be a meghívottaknak az új gyűjteményt. Április 23-ika óta a nagy közönség is megtekintheti a szokásos órákban. A kiállításához *Radics* igazgató külön katalógust szerkesztett.

Nagy mennyiségű a kiállított tárgyaknak a szobrászati domborművek nálunk annyira elhanyagolt osztályába tartozik. E téren tudvalevőleg a francziák az első. Gazdag, változatos és művészi ízlésű mintákat lehet itt tanulmányozni. A japánok műipara az egész világot meglepte Párisban. Ez is kitűnő példányokban van itt: szobrok, bronz és ércztárgyak, festések, ragyogó fényezett dolgok, zománccművek. A gyűjtemény nemzetközi tárgyakból áll, s az iparművészet minden ágát képviseli. Szépek a lakásberendezések is, a lámpák, éreztisztítók. Iparosaink nagyon sokat tanulhatnak e kiállításból.

Egyedül biztos szer hajkihullás és öszülés megakadályozására a *Lörinczy*-féle haj Elixír. Ingeny proppektust küld az 'Arany Kereszt' gyógyszerár B.-Csat. Hitetlenek, a kik egészséges napjaikban a mesterséges fehérnyé-készítmények értékét kétségbe vonták; már sokszor, ha gyomruk a természetes eledelt képtelen volt megemészteni, ilyen erősítőszerek használata után azoknak hívei és pártolói lettek. Hosszabb idő óta a pácienseknél legnagyobbat elterjedettségnek és kedveltségnek örvend a *Somatose*. Magas fehérnyetartalmánál fogva az izomgyarapodáshoz szükséges anyagokat töményalakban szolgáltatja, és megkíméli a gyomrot az emésztés munkájától, mivel a fehérnyét könynyen emészthető alakban tartalmazza.

A Ganz és társa r. t. e hó 23-án tartotta rendes évi közgyűlést. Az igazgatósági jelentés szerint a lefolyt üzletév 1.307,493 korona nyereséget eredményezett. Ez összegből levonandó az igazgatóságnak alapszabályszerint járó 10% jutalék 139.749 korona. A fennmaradó 1.176,744 koronához hozzájön a múlt évi nyereség-áthozat 290,646 korona. A közgyűlés tehát 1.437,390 korona fölött rendelkezhet. Indítványozza az igazgatóság, hogy a 6000 részvényre osztalékként 160 koronával 960,000 korona osztassék ki, a tisztviselők nyugdíjalapja kapjon 40,000 koronát, az osztalék-tartalék-alapot pedig 100,000 koronával, összesen 1.100,000 koronára növeljék, míg a fennmaradó 337,390 koronát vezessék át új számlára. A közgyűlés az igazgatóság javaslatát egyhangulag elfogadta, a felmentvényeket

SZATIRIKUS CSÁRDÁS.

Táncolják: Nikó Lina Vendreyvel, Berzétay Ilona Hegedüssel, Bosnyákné Szerémnyvel.

PEKÁR GYULA 'A TÁNCZ' CZIMŰ DARABJÁBÓL.

megadta és Hollán Ernő igazgatósági tag elhunyt felett sajnálatát jegyzőkönyvileg fejezte ki. Végül az egy megüresedett igazgatósági állásra Baumgarten Lajos választotta meg.

Az Anker élet- és járadék-biztosító-társaság Bécsben április 20-án tartotta XLII. rendes közgyűlést, gróf Prokesch Osten Antal elnökelete alatt. Mint a számadási jelentésből kitűnik, az 1900. évben 9830 ajánlat nyújtották be 48,602,837-06 K tőkére és 35,016-55 korona járadékra és 7818 szerződés 39,438,486-91 kor. tőkére és 37,261,40 K járadékra létesítették. Az év végén érvényben volt 87,150 szerződés 505,214,107-71 K tőkére és 321,374-19 K járadékra. Az 1900. évben halál-eselekt, visszavásárlásokért, életetési és járadékhisztosításokért 3,810,647-30 korona, a nyereségyrészteliséssel köztölti lalálésati biztosítások osztálékajpaiból és a minimális eredményenyl garantiozott túlélési csoportok alapjaiból és az fizleti nyereségből a társaság által adott ósszeg hozzászámításával 6,810,049-88 K, a nem garantiozott túlélési csoportok alapjaiból 1,447,037-55 K, összesen 12,238,734-73 K fizetett, míg a tartalékok szabályozási emelésére 12,873,201-32 K fordították. A halálesetre nyereségyosztálékai biztosítottak mint nyereségyosztálékot az «A» osztálékértv szerint az évi díjak 25%-át, a «B» osztálékértv (emelkedő osztálék) szerint pedig a biztosítás tartama arányában az évi díj 21, 18, 15, 12 és 9%-át kapják. A biztosítéki vagyon a számadási jelentés szerinti áll: a tőke- és járadékhisztosítások díjtartalékaiból (biztosítási alapok) 45,080,629-50 K, garantiozott túlélési csoportok alapjaiból 77,262,361-92 K, összesen 122,342,991-42 K, továbbá a részvénytőkéből 2,000,000 K s a tőketartalék, külön tartalék s az 1900. évben átutalt nyereségből 6,277,529-69 K, összesen 130,620,424-11 K. A társaság ósszeg vagyona 133,202,504-41 korona. Ebből Magyarországira esik: magyar értékpapirokban 14,472,457-75 K, jelzálogkölcsönökben 13,005,200 K és ingatlanból (társasági ház Budapesten) 1,063,768-0 K, összesen 28,541,426-55 K. A részvényeseknek osztalék és felúlosztalék gyanánt 400,000 K osztatik ki; az elélés és halálesetre nyereségyrészteliséssel biztosítottak osztalékok-alapja javára 330,000 K utaltatik s rendkívüli tartalékok emelésére 340,000 K fordittatik. Az 1900. évben a nyereségyrészteliséssel biztosítottaknak s a felszámolásra kerül garantiozott túlélési csoportoknak nyereségyosztalék gyanánt 759,168-13 K fizetetik ki. Az igazgatótanácsból kilépett gróf Hoyos Sztaniszló ismét megválasztott. Felügyelőbizottsági tagoknak megválasztattak: dr. báró Klein Hubert, lovag Seanavi Étienne és Wiedmann Ottó; póttagokul Pfisum Mór és Seidler Mór. Az 1900. évi szelvény április hó 22-től kezdve váltatik be 200 koronával a társaság bécsi és budapesti pénztáránál.

HALÁLOZÁSOK.

Id. eszlokni Cholnokj Imre ügyvéd, negyvennyolczas honvédszázados, Tolnamegye megyebizottóságának tagja s a megyei közélet egyik érdemes férfia Duna-Földváron meghalt. Az elhunyt ósi nemes családból származott; 1848 ban szabadcsapatot szervezett, majd a belügyminiszteriumban az országos rendőrség feje lett. Később mint honvédszázados a debreczeni kormányzószághoz ment, hogy további szolgálatát a hazának felajánlja. Nemsokára Kiss Ernő tábornok hadsegéde lett, majd önálló zászlóaljparancsnok. Az osztrák uralom alatt hosszabb ideig börtönt szenvedett. A hazai jogi irodalom terén is működött.

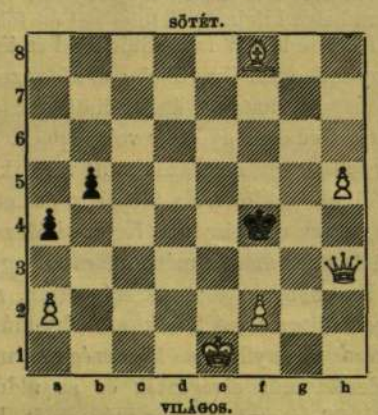
Elhunytak még a közelebbi napokban: Bölsházai Belházy Imre, körmöczbányai apátlébanos, esperes, aranyis pap és Körmöcz bányaváros díszpolgára, 75 évében. — Bölsházai Belházy János, nyug. pénzügyminiszteri tanácsos, a Lipót-rend lovagja, 78 esztendő korában, Budapesten. Sok évig vezetője volt a pénzügyminiszterium bányászati főosztályának. — Dr. Szabó Gyula, kolozsvári városi tanácsos, 43 éves korában, Kolozsvárt. Az elhunyt, a ki néhai Szabó Károly egyetemi tanárnak, a jeles történetírónak fia, egyike volt a kolozsvári városi tanács legkiválóbb képzettségű tagjainak. — Lomniczai Szerlecz Károly, báró, miniszteri tanácsos, Horvát-Szlavonországok pénzügyigazgatója, 66 esztendő korában, Zágrábban. — Mikó Miklós, nagyváradi egyházmegyei aranyis pap, Lugoson, 86 éves korában. — Brana János, gör. kath. esperes-lelkész, 92 éves korában, Bogdánban. — Padik Illés, kapuczinus atya, fővárosi hitoktató, 37 éves. — Vasárhelyi Gyula, a nagy-szebeni törvényszék bírója, 60 éves korában, Nagy-Szebenben. — Bedeus József nyug. törvényszéki bíró, az erdélyi evangélikus egyház gondnoka, a nagy-szebeni földhitelintézet igazgatója, Nagy-Szebenben. — Szódy József 1848—49-iki honvéd huszárhadnagy, Jászberényben. — Nagy Alajos, nyug. teleknyomozó, volt 48-as honvédfőhadnagy, Sümegben. — Gróf Neuhaus Emil, volt díszdás kapi-

tány, törvényszéki írnok, Nagy-Váradon. — Hapfl József, Kis bér társadalmának köztisztelőben élt tagja, Józán Miklós budapesti unitárius lelkész apósa. — Legidősb Smonovics Elek nyug. járásbíró, 82 éves korában, Budapesten. — Gyurinovics Kálmán, bajai ügyvéd, 87 éves korában. — Kovács Andor, nyug. pilisi levita-tanító, Irsán, 89 esztendő korában. — Sztójánovics György, államvasuti főmérnök, 60 éves korában, Kolozsvárt. — Rosenbergszámuel nyiregyházi nyug. népiszkolai igazgató, 75-ik évében, Debreczenben. — Jeszenszky Antal, ügyvéd, 49 éves korában, Baranya-Szent-Lőrinczen.

SÁRKÁNY JÓZSEFNÉ, szül. Lits Aloizia, a budapesti kir. ítélőtábla nyug. alelnökének felesége, 68-ik évében, Budapesten. — HATVANI-DEUTSCH EMMA ASSZONY, Hatvani-Deutch Sándor nagybirtokos és gyáros felesége, Budapesten, 42-ik évében. A jótékony úrhölgy, a kit férjén kívül két fia; az irodalmi téren is működő Lajos és Ferencz, leánya Irénke gyászol, a szegényeknek mindenkor gyámoltója és a művészeteknek is támogatója volt. — Ybl Mária, Ybl Lajosnak, a budai kir. palota várkapitányának nagynénje, 83 éves, Irsán. — SZEKES KRISTÓRNÉ, szül. Steltz Mária, 71 éves, Szekesfehérvárt. — BARARCY JÓZSEFNÉ, szül. Bérczy Vilma, szegedi ügyvéd neje, 71 éves, Szegeden. — ÖZV. RÁKOSI SZABÓ LAJOSNÉ, szül. Szivós Eszter, az ócskai néhai ref. lelkész övege, R. Szabó Géza ócsai ref. lelkész ödes anyja, 85 éves. — ZÓLÁN JÁNOSNÉ, szül. Nemesik Petronella, 73 esztendő korában, Budapesten. —

SAKKJÁTÉK.

2220. számú feladvány. Nemo O.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 13-ik számában közölt képtalány megfejtése: Legnagyobb erkölcs az igazság, legnagyobb nyomorúság a hazugság.

Szerkesztői üzenetek.

Pozsony, K. Z. A legnagyobb birodalom, mely fölött valaha egy ember uralkodott, a mai angol világ-birodalom. VII. Edvárd király országa egy teljes világrészt (Ausztrália), 100 félszigetet, 1000 tavat, 2000 folyót és 10,000 szigetet foglal magában. Mikor Viktória királynő trónra lépett, birodalma 8,329,000 négyzet mérföldnyi volt, s fia, VII. Edvárd már három millió négyzetmérfölddel nagyobb birodalmat vett át. Viktória trónralépcsőkor birodalma a világ egy hatodrésztét foglalta magában, ma csaknem egy negyedrét teszi ki a földkereksége szárazföldjének.

M. E. «Az igazság» Legközelebb közölni fogjuk. Volt nekem egy szent... Azt gondoltam. Sok a bűnöm. A népdalok hangja cseng a szerző lelkében, s verseiben a magyar ritmus többnyire elég elevenen lüktet, néhol azonban meg-megzökken, sőt oly

hibával is találkozzunk, hogy a szó egyik fele az egyik, másik fele a másik sorhoz tartozik:

Mivel az a szőke lány le-Rombolta oltárom.

Ez nemcsak a magyar ritmussal nem fér össze, hanem semmiféle verseléssel sem.

Nem közölhetők: Csendes, méla est van. Elég csinos; de azok közé a versek közé tartozik, melyek útton, útfélen teremnek. — Az almafa. Szerzőjének fogalma sincs a verselésről. — K. E.-nek, a jeles költőnőnek. Az első strofa elég csinos, de a másik kettő nem sokat ér. — Csalogánydal. Gyöngye kísérlet, nem a nyilvánosság elé való.

Feladás szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Advertisement for Salvator Lithion-ferrás kúrtó, highlighting its benefits for various ailments like kidney stones and rheumatism.

Advertisement for the 'Ócskay brigadéros' (Ócska Hussar Regiment) featuring a march by Ferencz Herceg.

Advertisement for 'Másolat!' (Copy!) and 'ERÉNYI-BÉLA' (Erényi Béla) featuring a portrait and text about copying services.

Advertisement for 'POLGÁR SÁNDOR' (Polgár Sándor) featuring a portrait and text about medical services.

Advertisement for 'POCKET Telescope' (Pocket Telescope) featuring an illustration and text about optical instruments.

Advertisement for 'Alapítottott 1865-ben.' (Founded 1865) for Heckenast Gusztáv, a piano and organ dealer.

Advertisement for 'Betegtoló-kocsik' (Patient Carts) for KELETI J., highlighting their use for medical transport.

Advertisement for 'KELETI J.' (Keleti J.) featuring a portrait and text about photography and printing services.

Advertisement for 'Wachtl és Társa' (Wachtl and Company) featuring an illustration of a camera and text about photography.

Advertisement for 'GANZ ÉS TÁRSA' (Ganz and Company) featuring a portrait and text about machinery and engineering.

Advertisement for 'RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.' (Shareholding Company in Budapest) featuring text about company shares and machinery.

Advertisement for 'A budapesti asztalos ipartestület' (The Budapest Cabinetmakers' Guild) featuring text about the guild and its members.

Advertisement for 'BUTOR csarnok és hitelszövetkezet' (Butor Hall and Credit Society) featuring text about the hall and the credit society.

Advertisement for 'BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK' (Budapest Factories and Companies) featuring text about various industrial enterprises.

Advertisement for 'KNUTH KÁROLY' (Knuth Károly) featuring a portrait and text about engineering and machinery.

Advertisement for 'DAVID KÁROLY ÉS FIA' (David Károly and Sons) featuring an illustration of a factory and text about paper and printing.

Advertisement for 'ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR' (First Hungarian Glassworks) featuring an illustration of a factory and text about glass products.

Advertisement for 'LOHR MÁRIA' (Lohr Mária) featuring text about cleaning and maintenance services.

Advertisement for 'GÖRÖG ISTVÁN' (Görög István) featuring text about a shop or business.

Advertisement for 'Szépség és egészség.' (Beauty and Health) featuring text about medicine and health products.

Large advertisement for 'Henneberg-selyem' (Henneberg Silk) featuring a large graphic and text about silk products.

Legjobb és leghíresebb pipere hólgypor: a **La VELOUTINE** Különleges Rizspor BISMUTTAL VEYITVE **CH. FAY, ILLATSERÉSZ.** PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Páris, London és Berlini bevásárlási utamból visszaérkezve, képes levelező-lap és confectio papíraru, ugyszintén sportképekben hozott újdonságaim megtekintését szives figyelmébe ajánlom.

KLEIN VILMOS papirkereskedése, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 20. sz. és VIII., Kerepesi-ut 73. 8951

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE BUDAPESTEN (BUDÁN)

Idény április 15-től szept. végeig. Késérő források, ivó és fürdőgyógyom. A gyógyhely fürdő, esetleg ivóforrások kiülő eredménytel alkalmatlak: 1. Bármely okok folytán keletkezett lokus izadományoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh kényes és hashártyalob után visszamaradt izadományoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izadományoknál; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmánál; máj- és vesebetegségek, stb. Zsírkór. 5. Kiszáradás. stb.

FÜRDŐ-ORVOS: Dr. POLGÁR EMIL Egészséges fekvés, fél óránysa a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, szesz, kád- és márványfürdők, különféle szuhanykésztülékekkel. — Rendes villamos vasuti közlekedés. — A kocsik állomási helye: Ferencz József-tér, a régi Erzsébet-ájtól előtt. A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítással szivesen szolgál **MATTONI és WILLE** Budapest.

A már 45 év óta dicsegetreméltólag ismert, s a 71.012. sz. Bm. leirat követelményeinek teljesen megfelelő 9067

VUKOVÁRI arcztisztító kenőcs VUKOVÁRI bőrszépítő szappan mely arckenőccsel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal kinézet kölcsönöz. Egy nagy tégely ára 1 kor., 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánászkóttól óvakodjunk! Csak Krajesovics által Vukovaron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen Krajesovics, a készítő arcképe látható. Főraktár: Török József gyógyszerháza Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 29.

MARGIT-CRÈME, mely vegyészta, sem higányt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arckenőcs pár nap alatt eltávolít szepőt, mőfoltot, pattanást, bőrtörést (Műsés) és minden más bőrbaj. Kisimítja a ráncokat, redőket, himűhelyeket és az arczot főhétre, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hólgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit foggép (Zahnpaste) 1 kor., Margit arczvíz 1 kor. Hamisítványok büroilag üldözöttek. — Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **FÖLDES KELEMEN** gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József féle gyógyszer. Király-u. 12. és Andrássy-ut 29. Kapható minden gyógyszerházaiban. Legjobb szepítő-szer.

LUSER L.-féle turista tapasz. Birtosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás, ellen. A hatásért jóállás vállal-tatik. **SCHWENK L.,** gyógyszerész **MEIDLING - BÉCS.** Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz al van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor., Vidékre 1-30 kor., előzetes beküldés mellett bérmet. **Magyarországi főraktár: 9068 Török József gyógyszer., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-ut 29.**

Czibalom iskolámat, a melyből mindenki, tanító nélkül megtanulhat czibalmozni, 4 korónáért adom. Képes nagy czibalomírjegyzéket pedig ingyen. **Varga Pál** czibalomgyártó, Budapest, VIII. kor., Rök Szilárd-utca 3. sz.

Nyúlászor puha kalapok FÖLDVÁRY INRE férfidivat és fehérmű rak-tárában. 9023 **Budapest, IV., Korona-hercege-utca 11. és VIII., Kerepesi-ut 9. sz.** Angol eyelinderek, divatos komény és puha kalapok, jó szabású férf-ingek, nyakkendők, keztyűk dős választékban.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS cs. és kir. oestr.-magy., román kir. és belga fejed. udv. szállító. **Kerületi gyógyszerész Korneuburg, Bécs mellett.** 8 arany-, 19 ezüst-érem, 30 díz- és elismerő oklevél.

Kwizda féle Korneuburgi marha táppor Allatorv. diétikai szer lovak-, marhák- és juhoknak. Közel 50 év óta a legjobb határolban használatban érvényesítve, rossz emésztésnél, valamint tehénknél a tej javítása a tejelőképesség fokozása céljából. Egy doboz 1 kor. 40 fill. fél doboz 70 fill. Valódi csak a fenti védjegyvel és kapható minden gyógyszerházaiban és droghandlerekben. Főraktár: **Török József gyógyszer., Budapest, VI., Király-u. 12.**

Alapítva 1879. óta. **Életnagyságú arcképek** minden beküldött fénykép után csak 3 forintért a legfinomabban készíttetnek el. **30 fill.** használatos- és tartósságért leg-szigorúbb jóállás. **Legjobb, legteljesebb és legelőnyösebb megjelölésnek, valamint** **ÜNNEPI AJÁNDÉKNAK** már azért is alkalmas, mert örök-ké megmaradó érteke van. Egy ilyen arckép egyezre-mind gyönyörű szobadiz is. Főv. és szű-letésnap, nemkülönben nászasajándéknak vagy egyéb alkalmi és ün-nepi ajándéknak is a legalkalmasabb. A legzsebb és örökös emlék elhunytakról is. **Bodascher Siegfried** kintetett arckép festészeti műterme **Bécs II. Praterstrasse 61.** (A „Praterstern” lóvasúti megállóhely tö-szomszédságában.)

VASÁRNAPI UJSÁG 18. SZÁM. 1901. BUDAPEST, MÁJUS 5. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 24 korona POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt félévre 12. Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 16 korona POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) félévre 5. Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldi is csatolandó.

VARGHA GYULA, A MAGYAR KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL IGAZGATÓJA.

VARGHA GYULA neve, egyénisége nem ismeretlen a «Vasárnapi Ujság» olvasóközönsége előtt. Hangulatos dalai, hazafias ódái a német és franciaia költőköl való, hűség és formatökély által kiváló fordításai jórészt a «Vasárnapi Ujság» hasábjain jelentek meg először, igaz élvezetet nyújtva a költészet minden barátjának. A költői működése mellett egyszerűs mind jelles közgazdasági író és kiváló statisztikai szakférfiút Ő Felsége legközelebb a magyar kir. központi statisztikai hivatalnak Jekelfalussy József halálával megüresedett igazgatói állására a egyszersmind miniszteri tanácsossá nevezte ki.

A statisztika, mint az állami és társadalmi önmegismerés eszköze, minden államban napról-napra emelkedő jelentőséget nyer s e jelentőséggel kapcsolatosan növekszik a sulya, fontossága maguknak a statisztikai hivataloknak is. De ha ily általánosan emelkedő a statisztika jelentősége minden államban, még jobban kidomborodik a statisztikának fontos szerepe a mi hazánkban, a hol az államnak és társadalomnak sok százados mulasztást kell néhány évtized alatt helyre pótolnia s a hol a lázas tevékenységhez a statisztikának tájékoztató, útmutató hatására és közreműködésére még sokkal nagyobb szükség van, mint más országokban. Ennek a következménye, hogy az alatt a 33 év alatt, a mióta a magyar nemzet ismét a saját kezébe vette sorsának intézését, alig látunk valamely állami hivatal, állami vagy társadalmi intézményt, a mely úgy külső terjedelmére, valamint működésének belső tartalmára nézve annyira növekedett volna, mint a magyar állami statisztikai hivatal. 1867-ben, a midőn Keleti Károly vezérese alatt a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium statisztikai osztályát megalakították, ez az osztály, a főnököt is beleszámítva, mindössze hét tisztviselővel és 12,600 forint évi költségvetéssel kezdte meg működését, ma ellenben 66 tisztviselő s rendszerint legalább ugyanennyi rendes napidíjas és számos külső tisztviselő teljesíti az adatgyűjtések és feldolgozások nehéz munkáját, nem is szólva a rendkívüli munkálatokról, a milyen volt az 1895. évi nagy mezőgazdasági statisztikai földvétele vagy a jelenleg éppen földolgozás alatt levő népszámlálási munkát, a melynél a rendes személyzetben kívül még 4—500 ideiglenesen alkalmazottnak közreműködése szükséges. A statisztikai hivatal költségvetése pedig az 1868. évi 12,600 forintnyi összszegről 608,870 koronára emelkedett s e nagy emelkedés mellett is csak a legnagyobb erőfeszítéssel képes a hivatal feladatokrét betölteni. Ma sokkal nagyobb pontosságot és megbiz-

ták, ez az osztály, a főnököt is beleszámítva, mindössze hét tisztviselővel és 12,600 forint évi költségvetéssel kezdte meg működését, ma ellenben 66 tisztviselő s rendszerint legalább ugyanennyi rendes napidíjas és számos külső tisztviselő teljesíti az adatgyűjtések és feldolgozások nehéz munkáját, nem is szólva a rendkívüli munkálatokról, a milyen volt az 1895. évi nagy mezőgazdasági statisztikai földvétele vagy a jelenleg éppen földolgozás alatt levő népszámlálási munkát, a melynél a rendes személyzetben kívül még 4—500 ideiglenesen alkalmazottnak közreműködése szükséges. A statisztikai hivatal költségvetése pedig az 1868. évi 12,600 forintnyi összszegről 608,870 koronára emelkedett s e nagy emelkedés mellett is csak a legnagyobb erőfeszítéssel képes a hivatal feladatokrét betölteni. Ma sokkal nagyobb pontosságot és megbiz-

hatóságot, behatóbb részletességet s az összeállításban és közzétételben fokozottabb gyorsaságot várunk a statisztikától, mint csak rövid idővel is előtű. Együttal a megváltozott igényekkel függ össze, hogy a míg régebben a statisztikai adatokat a középfokú közigazgatási hatóságok gyűjtötték össze és kész kimutatások alakjában terjesztették be a statisztikai hivatalhoz: ma a statisztikai adatgyűjtéseknél mindenütt az eredeti forráshoz nyúlunk vissza, úgy hogy csak a nagyobb számban előforduló adatszolgáltató hatóságokat és intézeteket említve — körülbelül 5000 állami anyakönyvi hivatal, közel ugyanennyi községi és körjegyzőség, mintegy 12,000 községi előjáróság, 11,000 lelkészi hivatal, több mint 2000 pénz- és hitelintézet, 1500 vasuti állomás, 4500 postahivatal, stb. szolgáltalt közvetlenül adatokat, még pedig számos hatóság nem is évenként, hanem havonként, s egyegy hónapban 15—20 ezerre, évenként több százezerre rúg a statisztikai hivatalhoz érkező leveleknek a száma.

A statisztikai hivatal rendes feladatokrén kívül ez időszerint még az 1900. év végén végrehajtott általános népszámlálás földolgozása, továbbá a nemzetközi statisztikai intézet folyó év őszén tartandó budapesti ülésezéseinek előkészítő munkálata is a statisztikai hivatalra nehezedik. Vargha Gyula, az új igazgató a rendesnél is sulyosabb körülmények között kezd tehát meg igazgatói működését. Közél 29 évre rúgó hivatali munkássága alatt szerzett tapasztalatai, fáradhatatlan buzgalma és nagy munkabírása azonban minden bizonynyal le fogják győzni ezen rendkívüli nehézségeket is. Vargha Gyula 1853-ban született. Tanulmányait a budapesti református gimnáziumban és a budapesti egyetemen végezte, a hol 1878-ban a jog- és államtudományok doktorává avatták. Hivatali működését már joghallgatás korában, 1872-ben mint még nem egészen 19 éves ifjú kezdte meg mint napidíjas, mindjárt a

VARGHA GYULA.

HIRDETMÉNY. 8876

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Kir. Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztályosorsjáték (VIII. Sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főelárusítóknak elárusítás végett kiadattak. — A Magyar Királyi Pénzügyminiszterium által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magy. Kir. Szab. Osztályosorsjáték Sorsolási Terve. Nyolczadik sorsjáték. 100,000 sorsjegy, 50,000 nyeremény.

Első osztály		Második osztály		Harmadik osztály		Negyedik osztály		Ötödik osztály	
Betét 12 korona		Betét 32 korona		Betét 32 korona		Betét 40 korona		Betét 32 korona	
Huzás: 1901 május 22. és 23.		Huzás: 1901 június 19. és 20.		Huzás: 1901 július 16., 17. és 18.		Huzás: 1901 augusztus 13. és 14.		Huzás: 1901 szeptember 4. és 5.	
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona
1 á	60000	1 á	70000	1 á	30000	1 á	90000	1 á	100000
1 á	20000	1 á	25000	1 á	30000	1 á	30000	1 á	30000
1 á	10000	1 á	10000	1 á	20000	1 á	20000	1 á	20000
1 á	5000	1 á	5000	1 á	15000	1 á	15000	1 á	15000
3 á	2000	3 á	3000	3 á	10000	3 á	10000	3 á	10000
5 á	1000	5 á	2000	5 á	5000	5 á	5000	5 á	5000
8 á	500	8 á	1000	8 á	2000	8 á	2000	8 á	2000
30 á	300	20 á	500	10 á	1000	10 á	1000	10 á	1000
50 á	100	60 á	300	70 á	500	70 á	500	70 á	500
2900 á	40	3900 á	80	4900 á	130	3900 á	170	3900 á	200
3000 nyer. Kor.	240000	4000 nyer. Kor.	477000	5000 nyer. Kor.	898000	4000 nyer. Kor.	934000	4000 nyer. Kor.	1061000

Legnagyobb nyeremény szerzésés esetében. **Korona 1.000,000** (Egy millió)

1 jutal. á	60000	60000
1 nyer. á	40000	40000
1 á	20000	20000
1 á	10000	10000
1 á	6000	6000
1 á	4000	4000
2 á	3000	6000
3 á	2000	6000
20 á	1000	20000
50 á	500	25000
400 á	200	80000
720 á	100	72000
1000 á	50	50000
27800 á	200	556000
30000 nyerem. és jut. kor.	955000	

Az I. osztály huzása 1901 május hó 22. és 23-án tartatik meg. A huzások a Magyar királyi ellenőrző hatóság és kir. közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a huzási tereben (IV., Eskü-tér, bejárat a Duna-utca felől). — Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztályosorsjáték valamennyi elárusítóinál kaphatók. Budapest, 1901 április hó 21-én.

A Magy. Kir. Szab. Osztályosorsjáték Igazgatósága. Lónyay Hazay